
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:1

Kyrkans sociala roll

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:25 Nationell handlingsplan för kyrkans sociala roll och motion 2013:26 Aktiviteter för fattigdomsbekämpning. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår båda motionerna eftersom den nationella nivån inte ska finansiera det sociala arbetet som utförs på lokal nivå. Utskottet menar också att den av kyrkostyrelsen nyss antagna plattformen för Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden utgör en grund för kyrkans sociala roll.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:25.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:26.

Motionernas förslag

Motion 2013:25 av Margareta Larsson, Nationell handlingsplan för kyrkans sociala roll

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en nationell handlingsplan och nya budgetriktlinjer för att utöka Svenska kyrkans sociala roll i det svenska samhället.

Motion 2013:26 av Margareta Larsson, Aktiviteter för fattigdomsbekämpning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjlighet att frigöra medel till församlingar för aktiviteter för fattigdomsbekämpning.

Bakgrund

Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden

Svenska kyrkans roll som aktör i välfärden har bearbetats under flera år och på olika sätt. Genom beslut i 2007 års kyrkomöte fick kyrkostyrelsen i uppdrag att planlägga och påbörja processen för en långsiktig inomkyrklig diskussion och reflektion om kyrkans socialpolitiska roll och ansvar i samhället, KI 2007:2. Bakgrunden till beslutet handlade både om de förändringar som sker inom den svenska välfärden och den nya situationen med nya möjligheter för Svenska kyrkan att gå in som välfärdsaktör efter relationsförändringen till staten. Genom kyrkokansliet och Sensus studieförbund erbjuds resurspersoner och verktyg för de reflektionsprocesser om kyrkans socialpolitiska roll som genomförs i stiftet. Bland annat har boken *Nya möjligheter – Svenska kyrkans sociala roll i 2000-talets*

Sverige och uppföljningsmaterialet *Svenska kyrkans sociala roll i samhället, erfarenheter från några stift och församlingar* tagits fram.

Våren 2013 antog kyrkostyrelsen plattformen *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden*. Den tecknar generella grundläggande principer för Svenska kyrkan som aktör i välfärden. Syftet är att beskriva motiv, principer och värden som ska vara vägledande när Svenska kyrkan på nationell nivå har att förhålla sig till olika frågor och konkreta sammanhang i den svenska välfärden. Plattformen kan också inspirera församlingar och stift. Den förhåller sig till tre möjliga roller för Svenska kyrkan idag. Svenska kyrkan som röstbärare och påverkansaktör, Svenska kyrkan som samverkanspart och Svenska kyrkan som utförare av välfärdstjänster.

Av plattformen framgår att Svenska kyrkan vill ha ett samhälle med fortsatt ansvar för en offentligt finansierad välfärd. Svenska kyrkan har en vision om ett välfärdssamhälle som i sin helhet strävar efter långsiktighet och präglas av en tydlig rollfördelning. Tillsammans med andra samhällsaktörer vill Svenska kyrkan ta ett delat ansvar för samhällsutvecklingen.

Den av kyrkostyrelsen tillsatta välfärdsutredningen kommer att presenteras under hösten 2013. Uppgiften har varit att undersöka om Svenska kyrkan bör inrätta en särskild utförarorganisation för välfärdsuppgifter och hur den i så fall ska vara konstruerad.

Ett rättighetsbaserat arbete

FN:s deklaration för mänskliga rättigheter motiverar både ett politiskt arbete och ett arbete för att stärka individen att ta aktiv del i processen med att förbättra sina livsvillkor. En utgångspunkt för Svenska kyrkans diakonala arbete, både i Sverige och internationellt, är tilltron till individens förmåga och hennes mänskliga rättigheter. Inom det diakonala arbetet pågår utvecklingsarbeten där man alltmer strävar efter att stärka människans egenmakt genom att erbjuda relationer och nätverk, *Ett rättighetsbaserat arbete*. Det innebär inte bara att följa internationella konventioner om mänskliga rättigheter, utan också att upprätthålla de värderingar som ligger till grund för de mänskliga rättigheterna. Med ett rättighetsbaserat synsätt förvandlas människor från att vara utsatta offer, ett objekt för välgörenhet, till att vara subjekt som bär rättigheter och makt för att själva förändra sin situation. Det rättighetsbaserade arbetssättet omfattar ett särskilt förhållningsätt, metoder och verktyg för att påverka de strukturer i samhället som orsakar orättvisor.

Kyrkan, vars karaktär är gemenskap och delaktighet, har förutsättningar att återupprätta människors värdighet genom att i högre grad fokusera på att frigöra människors egna resurser samt ha öppna gemenskaper i församlingens liv. Om Svenska kyrkan därtill samverkar med andra aktörer i samhället kan det ha avgörande betydelse för människor. Församlingar tar på många platser ett allt större ansvar genom att erbjuda arbetstillfällen och praktikplatser för människor som har svårt att hitta arbete.

Svenska kyrkans officiella hållning är att i första hand hjälpa människor att få den hjälp som de har rätt till enligt svensk lag samt att förmedla kontakt till rätt instans i samhället. Detta framkommer inte minst i det remissvar som kyrkostyrelsen lämnade över förslaget till överenskommelse mellan regeringen och de ideella organisationerna inom det sociala området. Kyrkostyrelsen menade att när den ideella sektorn samverkar med det offentliga, måste den noga skilja mellan den verksamhet som bedrivs med egna resurser och den verksamhet som ska vara skattefinansierad. Staten har ansvar för den gemensamma välfärden och den ideella sektorn har en roll att värna solidarisk skattefinansierad välfärd som

alla har tillgång till. Svenska kyrkan menar att samverkan inte får leda till nedmontering av det offentliga ansvar. Detta framgår också av den slutliga överenskommelse som Svenska kyrkan år 2009 ställde sig bakom tillsammans med flera andra ideella organisationer, SKL (Sveriges kommuner och landsting) och regeringen.

I kyrkolivsutskottets betänkande KI 2007:2 skriver utskottet i sina överväganden att det finns anledning att samarbeta med andra aktörer som bidrar med reflektion så att inte Svenska kyrkan bidrar till en nedmontering av välfärds-samhället eller inte utför arbetet tillräckligt professionellt.

Ekonomiskt bistånd i Svenska kyrkan

Ett ekonomiskt bistånd, oavsett om stödet utgår ifrån det offentliga eller från Svenska kyrkan kan riskera att leda till att individen görs beroende och utlämnad till omgivningens fortsatta välvilja. Samtidigt kan en avgränsad och kortsiktig ekonomisk insats vara en nödvändig eller avgörande insats för en person i ett akut skede.

Kyrkokansliet har genomfört en enkätundersökning vars resultat presenterades i juni 2010 i rapporten *Församlingsdiakoni i förändring? Svenska kyrkans sociala arbete så som det utförs av församlingsdiakonerna*. Svenska kyrkans församlingar delar enligt undersökningen ut cirka 60 miljoner kronor i ekonomiskt bistånd per år till enskilda människor. Det handlar om medel ur fonder och stiftelser som församlingar och stift förvaltar, kollektar eller medel som församlingen avsätter i sin budget för ändamålet. Uträkningen i undersökningen omfattar även de matkassar, kläder, mediciner och annat som i bedömningen värderats i pengar.

Svenska kyrkan på nationell nivå ansvarar för utdelningen av medel från 24 olika fonder och stiftelser genom anslag och stipendier. Det är äldre fonder, ofta donationer med otidsenliga urkunder och syften, ibland men inte alltid, möjliga att tolka och använda. Organisationer, föreningar och enskilda personer som fyller stiftelsernas ändamålskrav kan ansöka om ekonomiska medel. Årligen hanteras mellan 200-900 ansökningar, beroende på vilket år det är möjligt även för privatpersoner att söka medel. Utdelningen varierar mellan 2 och 3 miljoner kronor per år. Det kommer allt fler ansökningar från människor i behov av ekonomiskt stöd.

Det ekonomiska bistånd som förmedlas av Svenska kyrkan är oftast av komplementär art. Det kan handla om ekonomiskt stöd till sådant som ingen offentlig instans i samhället är skyldig att tillgodose. Den professionalitet som finns bland tjänstemän i samhällets socialtjänst gör dem oftast mest lämpade att se och bedöma behovet av ekonomiska insatser för enskilda. Många församlingar samverkar därför med kommunens socialtjänst för en ömsesidig förståelse av de hjälpsökandes villkor och behov. I många församlingar finns inga genomarbetade riktlinjer för hur församlingens diakonala medel ska fördelas.

Olika arbetsätt tillämpas, i Göteborg har församlingar valt att låta Göteborgs kyrkliga stadsmission ansvara för att dela ut församlingarnas fonder och stiftelse-medel, eftersom man tycker att det är svårt för dem att själva hantera ekonomiskt bistånd. Man vill inte heller ha rollen av att vara den som ger pengar utan ser att man i stället kan bidra med annat stöd. Genom stadsmissionen kommer dessa medel också människor från de mest utsatta stadsdelarna och de med sämst socioekonomisk situation till del.

I en nyss utkommen bok på Verbum förlag av diakonen Magnus Bodin, *Ekonomiskt stöd i församlingen*, framgår det att det är viktigt att församlingen utformar en medmänsklig och professionell strategi för hur det ekonomiska stödet ska fördelas. Att man tillsammans i arbetslaget och med församlingens förtroende-

valda reflekterar över vilka aktiva välfärdsaktörer som finns och utformar en strategi för hur kyrkan tillsammans med dessa organisationer kan möta samhällets sociala utmaningar. Boken innehåller exempel och handfasta råd.

Arbete för barn och unga

I december 2010 gjorde ärkebiskoparna i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Svenska kyrkan ett gemensamt uttalande till beslutsfattare i Sverige, Finland och EU om barnfattigdom och social utestängning, efter ett seminarium i Helsingfors. Uttalandet går i korthet ut på att bekämpningen av fattigdom och social utestängning bör prioriteras på lokal, nationell och europeisk nivå genom att som exempel införa barnkonsekvensanalyser före alla beslut som fattas.

Sedan hösten 2012 finns en nationell arbetsgrupp för barnfattigdomsfrågor initierad av den nationella nivån för att fånga in kunskap och erfarenhet från stift och församlingar. Göteborg, Stockholm och Strängnäs stift har hittills varit drivande. För närvarande utarbetas en handlingsplan för fortsatt arbete i nätverksform.

Frågor om barnfattigdom har även lyfts under seminarier anordnade av Svenska kyrkan under politikerveckan i Almedalen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:25 och motion 2013:26.

Kyrkan utgår ifrån att alla människor är skapade till Guds avbild. Att värna och försvara människors värde och värdighet tillhör därför kyrkans uppdrag. Profeternas maning till omsorg om fattiga, faderslösa, änkor och främlingar gäller även idag. Jesu exempel i ord och handling motiverar både påverkansarbete och fattigdomsbekämpning. Inom ramen för ett rättighetsbaserat arbete betyder det att i hög grad fokusera på att frigöra människors egna resurser.

Utskottet delar motionärens vilja att bekämpa fattigdom och menar liksom motionären att Svenska kyrkan har en social roll i samhället. Det är angelägna frågor som lyfts i båda motionerna. Dock delar inte utskottet motionärens resonemang.

Svenska kyrkan verkar alltmer för att frigöra människors egna resurser och i det diakonala arbetet strävar man efter att arbeta rättighetsbaserat. Utskottet anser att den av kyrkostyrelsen nyss antagna plattformen för Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden anger motiv, principer och värden som utgör en grund för kyrkans sociala roll. Utskottet anser inte heller att den nationella nivån ska finansiera det sociala arbete som utförs på lokal nivå. Av dessa anledningar föreslår utskottet att motionerna avslås.

Däremot anser utskottet att den nationella nivån ska ge stöd till församlingar så att det bidrar till ett utvecklingsarbete lokalt. Som exempel nämndes under utskottets överläggning *Diakonins månad*, där den nationella nivån genom Sveriges kristna råd, bidrar med inspirationsmaterial, seminarier och resurspersoner. Inte minst under *Diakonins söndag* som inleder den diakonala månaden uppmärksammas kyrkans sociala roll och uppgift.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:2

Inventering av Svenska kyrkans församlingars arbete för papperslösa flyktingar

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2013:66 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska initiera en inventering av församlingars arbete med papperslösa flyktingar. Utskottet som noterar att det kommer att finnas större resurser för flyktingarbete på den nationella nivån fr.o.m. år 2014, vill lämna prioriteringen av åtgärder till dem som ansvarar för arbetet. Utskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:66.

Motionens förslag

Motion 2013:66 av Claes Björndahl, Inventering av Svenska kyrkans församlingars arbete för papperslösa flyktingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till en inventering av det arbete som bedrivs av Svenska kyrkans församlingar för och bland papperslösa flyktingar.

Bakgrund

I kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet KsSkr 2013:1 *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2014–2016* nämns papperslösa som en av utmaningarna som Svenska kyrkan ställs inför. Där ges också en förklaring till vilka personer benämningen ”papperslösa” kan omfatta:

Vi ser även en växande grupp av ”papperslösa” i Sverige, varav en del är tidigare asylsökande, andra offer för människohandel, andra har kommit hit – kanske med tillstånd – för jobb eller för en relation som sedan tagit slut. Fler papperslösa betyder större grupper med ohälsa och situationer där särskilt barn riskerar att fara illa. Många gömda familjer och individer söker sig till församlingar för stöd och hjälp vilket ökar trycket på församlingar och enskilda medarbetare i Svenska kyrkan.

Kyrkomötet har behandlat motioner rörande papperslösa flyktingar åren 2010, 2011 och 2012. Vid kyrkomötet 2010 behandlades motionen *Stöd till förföljda kristna* (Mot 2010:7), och 2011 *Förföljda kristna och gömda flyktingar* (Mot 2011:9). Båda motionerna innehöll förslag om att Svenska kyrkan skulle intensifiera arbetet med gömda flyktingar i Sverige och behandlades av Ekumenikutskottet (Eu 2010:1 och Eu 2011:4). Utskottet ansåg att motionärens intentioner

redan var tillgodosedda genom det arbete som bedrivs i Svenska kyrkans församlingar, stift och på den nationella nivån. Kyrkomötet avsåg motionerna.

I Ekumenikutskottets betänkande *Gömda och glömda flyktingar i Sverige* (Eu 2012:5) beskrivs Svenska kyrkans eget arbete på olika nivåer för dessa grupper och vidare det arbete som bedrivs inom Rådgivningsbyråns ram samt det ekumeniska arbetet inom Sveriges Kristna Råd. I betänkandet nämns det år 2012 reviderade vägledningsdokumentet *Vägledning i flykting-, migrations- och integrationsfrågor för dig som arbetar i en församling i Svenska kyrkan* och antologin *Där främlingskapet bryts kan en ny värld börja* från 2010. Vidare nämns att ekumeniska nätverksmöten arrangeras varje år av Svenska kyrkan och att Sveriges Kristna Råd ibland håller kurser i flyktingfrågor och närliggande ämnen. Det finns handläggare på den nationella nivån i Svenska kyrkan och i stiftet som man kan vända sig till. Däremot har det inte gjorts någon inventering eller sammanställning av det arbete som bedrivs.

2012 års kyrkomöte beslutade enligt Ekumenikutskottets förslag att uppdra åt kyrkostyrelsen att utreda och till nästföljande år komma med förslag på resursförstärkning till Svenska kyrkans arbete med flyktingar och asylsökande. Uppdraget redovisas i kyrkostyrelsens skrivelse 2013:2. Där står avslutningsvis:

I den föreslagna ramen i *Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkan på nationell nivå 2014–2016* (KsSkr 2013:1) finns utrymme för en resursförstärkning inom detta område som kommer att preciseras i verksamhetsplanen för 2014.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:66.

Kyrkolivsutskottet välkomnar den resursförstärkning som aviseras i kyrkostyrelsens budgetförslag. Vad denna förstärkning kommer att innebära är ännu inte bestämt utan kommer att framgå i verksamhetsplanen för år 2014.

Utskottet är tveksamt till att enbart rikta åtgärder till papperslösa flyktingar med tanke på det varierande arbete med asylsökande och flyktingar som bedrivs i församlingarna. Vidare kan de kostnader i form av arbete och medel som den föreslagna inventeringen befaras innebära ifrågasättas. Visserligen kan man genom en inventering få fram erfarenheter som församlingar kan dela med varandra och som kan underlätta det tunga och ofta ensamma arbetet med papperslösa personer. Utskottet menar dock att prioriteringen bör ske i samband med att resursförstärkningen kommer till stånd på kansliet där man då kan bedöma vad som är möjligt och mest angeläget att ta itu med. Därför föreslås att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 25 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Linn Berglin, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Elisabeth Rydström, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

KI 2013:2

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Monica Karlsson, Anna Ekström, Berit Simonsson och Berth Löndahl

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:3

Svenska kyrkans utbildning

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:18 om Prästernas utbildning, motion 2013:22 om Kompletterande prästutbildning för att motverka sjukskrivningar och motion 2013:93 om Diakoniassistent- och församlingsassistentutbildning.

Med anledning av att arbetet med att fastställa nya utbildningsplaner pågår och att fortbildningsfrågor inte är ett ansvar för den nationella nivån föreslår utskottet att motionerna avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:18.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:22.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:93.

Motionernas förslag

Motion 2013:18 av Ulla Rickardsson, Prästernas utbildning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i den nya kyrkliga utbildningen beakta vad som anförs i motionen.

Motion 2013:22 av Margareta Larsson, Kompletterande prästutbildning för att motverka sjukskrivningar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för en kompletterande prästutbildning.

Motion 2013:93 av Per Ingvarsson, Diakoniassistent- och församlingsassistentutbildning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att möjliggöra för kyrkligt anställda att komplettera sin utbildning så att de också kan bli församlingsassistenter eller diakoniassistenter.

Bakgrund

Tre av årets motioner tar upp frågor som rör kyrklig utbildning. Motion 2013:18 föreslår att samspelet mellan förtroendevalda och vinningstjänsten får en tydligare plats i prästutbildningen. I motion 2013:22 tar motionären upp behovet av en kompletterande prästutbildning där ledarskap, gruppdynamik och konflikthantering tränas under utbildningen för att motverka sjukskrivningar. I den tredje motionen

2013:93 önskar motionären att kyrkligt anställda ska få möjlighet att komplettera sin utbildning så att de också kan bli församlingsassistenter eller diakoniassistenter.

Innehåll i utbildningarna

I motionen *Prästernas utbildning*, 2013:18 menar motionären att det är viktigt att den nya kyrkliga utbildningen på ett tydligt sätt bereder plats för undervisning om vad det innebär att församlingens grundläggande uppgift är ett gemensamt ansvar för alla kyrkotillhöriga och vad detta betyder för samspelet mellan förtroendevalda och vigda.

Beslut kommer att tas under hösten om nya utbildningsplaner, för blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster, där övergripande mål för de kyrkliga utbildningarna kommer att beskrivas. Fastställda utbildningsplaner kommer sedan att konkretiseras i lokal kursplan innan terminsaktuellt schema fastställs av kursansvariga. När utbildningsplaner formuleras, kursplaner tas fram och scheman läggs för den nya pastoraltologiska utbildningen är skrivelsen *Svenska kyrkans utbildningar i framtiden* (KsSkr 2012:2, bilaga 3), en riktninggivare. Skrivelsen lyfter fram att de nya utbildningarna, till innehåll och organisation, ska visa på att församlingens uppgift är ett gemensamt uppdrag:

Diakonens, församlingspedagogens, kyrkomusikerns och prästens uppdrag utgår från församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt att utöva diakoni och mission. Uppdraget är gemensamt med alla kyrkotillhöriga men betoningen i uppdragen är olika. (s.88)

Med ett nytt utbildningsinstitut finns också ökade möjligheter för blivande församlingspedagoger, diakoner, kyrkomusiker och präster att ha gemensamma utbildningsdelar om Svenska kyrkans organisation och tillsammans förstå betydelsen av samspelet mellan ideella, förtroendevalda och anställda.

När det gäller dagens prästutbildning finns olika utbildningsmoment som ger tillfällen att reflektera över den gemensamma ansvarslinjen. Ledarskap är ett eget ämne i prästutbildningen och förutom moment om organisation, samspelet mellan vinningstjänst och förtroendevalda finns schematid där arbetsmiljö, stress och arbetssituationen bearbetas. Varje blivande präst läser pastortologisk kurs A, Teologisk tolkning och ledarskap i Svenska kyrkan, motsvarande 15 högskolepoäng i sin grundutbildning. Under kursen får de studerande tillfälle att reflektera kring förhållandet mellan präst och församling.

Konflikt- och ledarskapsutbildning

Under 2000-talet har flera rapporter aktualiserat arbetsmiljön i Svenska kyrkan. Den senaste rapporten presenterades av Försäkringskassan 2011 (Socialförsäkringsrapport 2011:179). Rapporten pekar på, precis som motionären i motion 2013:22 skriver, att präster är den yrkesgrupp som toppar sjukskrivningsstatistiken. Motionären menar att frånvaro av konflikt- och ledarskapsutbildning under yrkesutbildningen kan vara en bidragande orsak till de höga sjukskrivningstalen.

Förutom de utbildningsmoment i ledarskap som finns i prästutbildningen finns ett utbud av olika ledarskapsutbildningar, möjliga att söka efter avslutad yrkesutbildning. *Behörighetsgivande utbildning för blivande kyrkoherdar i Svenska kyrkan* är obligatorisk från och med 2013 för den som söker anställning som domprost och kyrkoherde. Under kursen studeras bland annat arbetsrätt, arbetsmiljö, kommunikation, grupprocesser och konflikthantering. På kyrkokansliet pågår också ett projekt, *Kyrkoherde nu*, där Luleå, Uppsala och Skara

stift, samt Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation ingår. Projektet startades efter initiativ från nämnda stift och har till uppgift att utarbeta en utbildning för kyrkoherdar som är nya i tjänst eller som önskar fylla på sina kunskaper. I projektets ram kommer en pilotomgång av utbildningen genomföras med start hösten 2013. Projektmålet är att ge deltagande kyrkoherdar

- ♦ kunskap om rollfördelning och en förståelse av sin egen roll
- ♦ kunskap om ett ledarskap i Svenska kyrkan
- ♦ relevanta verktyg för sitt uppdrag

En gång per år bjuder kyrkokansliet till *Ledarforum*. Ledarforum är en mötesplats för dem som ansvarar för chefs- och ledarskapsutveckling i Svenska kyrkan och hos Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Syftet med Ledarforum är att hitta konkreta former för hur man kan arbeta med chefs- och ledarskapsutveckling tillsammans inom Svenska kyrkan.

Personligt stöd

Ansvaret för att prästerna och andra anställda har en god arbetsmiljö ligger lokalt på arbetsgivaren i församlingen. I sin uppgift att främja och utöva tillsyn över församlingarna ger också stiftet ett stöd till anställda och förtroendevalda när det gäller arbetsmiljörelaterad verksamhet. De erbjuder personligt stöd, självvårdande samtal och arbetshandledning. Arbetshandledning bidrar till att utveckla yrkesidentiteten och ger möjlighet till ökad självkännedom, säkrar kvaliteten samt bidrar till lärande och verksamhetsutveckling. Arbetshandledning kan ske enskilt eller i grupp och erbjuder alla yrkesgrupper, även kyrkoherdar och chefer.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation erbjuder kontinuerligt råd, service och utbildning till församlingarna i frågor som handlar om arbetsmiljö, arbetsrätt och ledarskap. De erbjuder ett ledarskapsprogram med utbildningar som riktar sig till olika kategorier bland annat anställda inom barn- och ungdomsverksamheten men också till ekonomer, kyrko- och kyrkogårdsvaktmästare. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation erbjuder också utbildningen *Chefs- och ledarskapsutveckling i Svenska kyrkan*. Utbildningen pågår sedan flera år tillbaka med fokus att arbeta i dialog med anställda, förtroendevalda och dem församlingen är till för. Kursen innehåller moment som, medarbetarskap och grupputveckling samt konfliktens dynamik.

Kyrkans Akademikerförbund (KyrkA) tillhandahåller särskilt ledarskapsstöd, tillgängligt på internet, för kyrkoherdar och chefer i Svenska kyrkan. Stödet rör centrala områden inom arbetsmiljölagstiftningen och är framtaget med hänsyn till Arbetsmiljöverkets rapport 2007.

Kompletterande utbildning för anställda

Svenska kyrkans nya utbildningsinstitut tar emot sina första studenter hösten 2014. Institutet har i uppgift att ansvara för utbildning av blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster på grundnivå. Uppdraget att bedriva fortbildning ligger inom stiftens ansvarsområde och för närvarande finns inget mandat att utveckla utbildningsinstitutets verksamhet till att även omfatta påbyggnadsutbildning.

Nämnden för utbildning forskning och kultur har dock konstaterat att påbyggnadsutbildning för de fyra yrkesgrupperna är viktigt för att i framtiden generellt stärka Svenska kyrkans arbete och specifikt dessa nyckelgrupper. Utbildningsskrivelsen (KsSkr 2012:2, bilaga3) pekar också på vikten av att få till stånd en påbyggnadsutbildning.

Den nationella nivån har idag ansvar för *Behörighetsgivande utbildning för blivande kyrkoherdar i Svenska kyrkan* som liknar den fortbildning som skulle kunna vara möjlig att utveckla i framtiden. Samtal med stiftens har förts vid två tillfällen, dels under hösten 2011 dels under våren 2013, om möjligheten att tillsammans utveckla kvalificerade kurser utifrån den pastoralteologiska grundkursen.

Svenska Kyrkans Unga har genom De Ungas Kyrkomöte tillstyrkt motion 2013:93 med hänvisning till att den typ av kortare utbildning som motionären efterfrågar finns idag, fast under andra namn, exempelvis fritidsledare med social inriktning. De tror mer på att lyfta fram nuvarande utbildningar och fortbildningar som redan finns för kyrkligt anställda än att skapa nya.

Stöd och handledning i församlingarna av såväl unga som äldre, ideella och anställda menar de är viktigt och det vill de uppmuntra. Att få möjligheten att fortbilda sig och/eller via exempelvis folkhögskola, universitet eller högskola anser de är vitalt.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2013:18, 2013:22 och 2013:93.

Kyrkolivsutskottet menar i likhet med en av motionärerna att samspelet mellan förtroendevalda och anställda och förståelsen för varandras roller bör ha en tydlig plats i de kyrkliga utbildningarna. Samtidigt påminner utskottet om att arbetet med att fastställa nya utbildningsplaner för de kyrkliga utbildningarna pågår. Utbildningsplanerna tar sin utgångspunkt i att församlingen fullgör sitt uppdrag med stöd av förtroendevalda, ideella medarbetare och anställd personal, där församlingspedagoger, diakoner, kyrkomusiker och präster ingår. Utskottet har också tagit del av information om att utbildningarna kommer ge möjlighet till bearbetning av förhållandet mellan förtroendevalda och anställda.

Kyrkolivsutskottet ser ledarskapsfrågor och konflikthantering som viktiga ämnen för de blivande kyrkoarbetarna men menar att redovisningen i bakgrundstexten visar att detta redan finns i utbildningarna på flera sätt. De kyrkliga utbildningarna vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut kommer också i framtiden att skapa möjlighet för de studerande att utveckla och fördjupa förmågan att leda och samarbeta.

Utformningen av de kyrkliga utbildningarna tar bland annat sin utgångspunkt i att de anställda i pastoraten genom strukturförändringar kommer att bli färre. De kommer att ställas inför mer mångfasetterade uppgifter och utmaningar. Som en följd av detta formulerades utbildningskraven utifrån att församlingspedagoger, diakoner, kyrkomusiker och präster behöver vara välutbildade. Utskottet befarar att motionärens förslag skulle kunna medföra att kompetensnivån sänks främst av ekonomiska skäl. Den typen av yrkesutbildningar som motionären föreslår finns inte och förslaget skulle motverka utbildningsreformens ambitioner att förse Svenska kyrkan med välutbildad personal.

I två av motionerna efterfrågas kompletterande utbildning och fortbildning. Kyrkolivsutskottet menar också att det kommer att bli viktigt att utveckla kontinuerlig fördjupad fortbildning för Svenska kyrkans anställda för att de ska kunna möta de utmaningar församlingarna står inför. Kyrkolivsutskottet konstaterar dock att Svenska kyrkan på nationell nivå inte hanterar fortbildningsfrågor utan att det ansvaret vilar på stiftens.

Med anledning av att arbete med att fastställa nya utbildningsplaner pågår och att fortbildningsfrågor inte är ett ansvar för den nationella nivån föreslår utskottet att motionerna avslås.

KI 2013:3

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Åke Bonnier och Antje Jackelén har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:4

Tillgänglighet enligt Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:31 Tillgänglighet enligt Evangeliska lutherska kyrkan i Finland. Utskottet föreslår avslag på motionen eftersom det redan finns ett motsvarande ekumeniskt dokument i Sverige och att det finns tillräckligt med stöd att få när man samverkar med andra organisationer med kunskap inom området.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:31.

Motionens förslag

Motion 2013:31 av Ylva Wahlström, Tillgänglighet enligt Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en plan hur vi i Svenska kyrkan ska arbeta med ökad tillgänglighet, enligt den Finska kyrkans modell och återkomma till kyrkomötet 2014.

Bakgrund

Definitioner och lagstiftning

Enligt Världshälsoorganisationens riktlinjer definieras funktionsnedsättning som något som till följd av sjukdom eller skada gett en bestående funktionsnedsättning. Detta medför en begränsning som gör att den enskilde kan möta hinder i sin dagliga livsföring. Hindren finns i den miljö man befinner sig i. En välanpassad och fungerande miljö är inte handikappande. Definitionen inkluderar fysiska, psykiska, intellektuella och medicinska funktionsnedsättningar. Det miljörelaterade begreppet handikapp är inte kopplat till individen utan är en konsekvens av omgivningen. Funktionshindrad blir man först när miljön inte är anpassad efter människor. En person med funktionsnedsättning behöver därför inte vara funktionshindrad om alla hinder runt omkring elimineras. *Tillgänglighet, bemötande och inkludering* är viktiga begrepp som samarbetsorganisationen *Handikappförbunden*, som består av ett stort antal funktionshindersförbund, sedan många år tillbaka använder.

För några år sedan antogs en nationell handlingsplan av Sveriges riksdag, *Från patient till medborgare*, som ligger till grund för nuvarande funktionshinderpolitik i Sverige. Målet är ett samhälle som gör det möjligt för människor med funktionsnedsättning att bli fullt delaktiga i samhällslivet. I det utvecklingsarbete som

hittills gjorts på den nationella nivån i Svenska kyrkan, främst inom konfirmandarbetet, har man på liknande sätt strävat efter att se människor som aktiva församlingsmedlemmar och inte som diakonala objekt.

I Artikel 9 om tillgänglighet i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Sverige ratificerat, finns flera utmaningar för stat och kommun. Frågan om huruvida bristande tillgänglighet ska vara en diskrimineringsgrund har utretts av två statliga utredningar och frågan bereds nu på Arbetsmarknadsdepartementet.

Sedan 2010 ska enligt plan- och bygglagen alla lokaler dit allmänheten har tillträde vara tillgängliga för personer med nedsatt rörelse eller orienteringsförmåga. Ansvar för att hinder i lokaler undanröjs ligger på fastighetsägaren. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation ger råd och service inom arbetsgivar- och fastighetsfrågor och frågorna lyfts i de utbildningar som erbjuds.

Aktuellt arbete i Svenska kyrkan

Svenska kyrkans centrum för handikappfrågor drevs av Diakonistiftelsen Samariterhemmet på uppdrag av Svenska kyrkan på nationell nivå under åren 1997–2009. Centrets uppdrag var att arbeta strategiskt för att Svenska kyrkan skulle bli en öppen och tillgänglig kyrka även för den med funktionsnedsättning. Verksamheten styrdes av kyrkostyrelsen. Sedan centrets nedläggning i december 2009, sker inte något specifikt arbete inom detta område och det finns inte heller någon anställd på den nationella nivån som stödjer tillgänglighetsarbete ur detta perspektiv. Däremot är frågor om tillgänglighet och bemötande aktuella ur ett mer allmänt kommunikationsperspektiv, t.ex. frågor om hur man snabbt och enkelt ska få information om Svenska kyrkan under fler av dygnets timmar eller hur man blir bemött när man kommer till en församlings vallokal för att rösta i kyrkovalet. Ur dessa aspekter sker ett kontinuerligt utvecklingsarbete på samtliga nivåer.

Flera stift har medarbetare med särskilt ansvar för frågor om tillgänglighet, om än bara med några procentenheter av en heltidstjänst. Inom konfirmandarbetet, där ett särskilt utvecklingsarbete gjorts de senaste tio åren, för att kunna erbjuda ungdomar med funktionsnedsättning en meningsfull konfirmandtid, finns ambitionen att ha en person i varje stift med särskilt ansvar för dessa frågor. Till den ska föräldrar och presumtiva konfirmander kunna vända sig till för hänvisning till lämplig konfirmandgrupp samt ledare för att få rådgivning. Det erbjuds kontinuerligt fortbildningar för konfirmandledare i stiftet, främst inriktat på neuropsykiatriska funktionshinder. Stor vikt läggs på förhållningssätt, konkreta arbetsmetoder och arbetssätt som inte stänger ute de tonåringar som är i behov av särskilt stöd.

De aktörer som Svenska kyrkan samverkar med inom fortbildningsområdet är oftast *Handikappförbunden*, *Föreningen Furuboda*, *Ågrenska stiftelsen*, *Bräcke diakoni* och *Sensus studieförbund*.

En kartläggning av stiftens behov av stöd i Svenska kyrkans arbete på teckenspråk redovisas i en rapport som presenterades i januari 2013 och som finns tillgänglig på Svenska kyrkans intranät. I rapporten har behov och utmaningar identifierats och kyrkokansliet överväger nu vilka insatser som ska prioriteras.

En kyrka för alla – ett policydokument

Sveriges Kristna Råd, SKR, har utarbetat ett policydokument kring kyrkornas arbete med frågor om funktionshinder, *En kyrka för alla*. Dokumentet antogs av SKR:s styrelse i mars 2008 och har till syfte att förmå kyrkor och samfund att genomföra en självkritisk granskning utifrån detta perspektiv. Policydokumentet

innehåller teologiska utgångspunkter och flera praktiska utmaningar till kyrkorna. Det innehåller sju formulerade mål som kyrkorna bakom dokumentet förbundit sig att sträva efter. Det handlar bland annat om att sträva efter att olika uttrycksformer ska vara tillgängliga, att verka för att personer med funktionsnedsättning ska finnas i ledande ställning i kyrkor och samfund, att erövra kunskap om hjälpmedel och pedagogik samt att verka för ökad kunskap genom att inspirera till och genomföra seminarier och utbildningar. Även detta dokument finns tillgängligt på Svenska kyrkans intranät.

KOM, kyrkans tillgänglighetsprogram, www.evl.fi/tillganglighet, kunde presenteras i slutet på 2012, några år efter att kyrkomötet i Evangeliska lutherska kyrkan i Finland gett sin kyrkostyrelse i uppdrag att utarbeta ett tillgänglighetsprogram. Programmet som riktar sig till både kyrkans anställda och förtroendevalda samt medlemmar, utgår främst från perspektivet funktionshinder och teckenspråk. Det lyfter fram den teologiska grunden för tillgänglighet, men ger också konkreta förslag till åtgärder i församlingarna, i stift och på den nationella nivån.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:31.

Frågor som handlar om tillgänglighet, bemötande och inkludering är mycket viktiga för Svenska kyrkan som folkkyrka. Det är viktigt att fortsätta strävandena för att människor ska bli aktiva församlingsmedlemmar och inte ses som diakonala objekt. Utskottet ser gärna att tillgänglighetsarbetet intensifieras på samtliga nivåer och delar motionärens intention.

Det är en angelägenhet för församlingen att ingen ställs utanför utan är tillgänglig för alla. För detta finns stöd att få av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och i en samverkan med *Handikappförbunden*.

I flera församlingar finns ett engagemang i dessa frågor och många har kommit långt inom tillgänglighetsområdet. Det finns en lagstiftning att luta sig emot och i stiftet finns det medarbetare med särskilt uppdrag att främja arbetet för en tillgänglig kyrka, både på fastighetssidan och för frågor som rör kyrkolivet.

Det svenska ekumeniska policydokumentet *En kyrka för alla* som innehåller utmaningar till kyrkorna kring arbetet med frågor om funktionshinder motsvarar finska kyrkans program för tillgänglighet i sin ansats, och är meningsfullt att använda. Det viktiga är vad som görs lokalt. Trots att Svenska kyrkan har en del att lära av Evangeliska lutherska kyrkan i Finland inom detta område och att deras tillgänglighetsprogram är intressant. Det är tveksamt om det är meningsfullt att för Svenska kyrkan nationellt utarbeta ytterligare ett dokument inom tillgänglighetsområdet. Av dessa anledningar föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:5

Konfirmation

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner om konfirmation dels 2013:30 om Nationell samordning dels motion 2013:43 om Konfirmationens betydelse. Utskottet menar att det är viktigt att öka kunskapen och förstärka informationen om konfirmationen för att ge fler unga människor möjlighet till kontakt med kyrkan och kännedom om kristen tro. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet bifaller motion 2013:30 och motion 2013:43.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:30.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:43.

Motionens förslag

Motion 2013:30 av Sofija Pedersen Videke, Nationell samordning kring konfirmation

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka hur nationell nivå kan stötta församlingarna kring information om konfirmation.

Motion 2013:43 av Britt Louise Agrell m.fl. Konfirmationens betydelse

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftet göra en särskild satsning för att uppmärksamma konfirmationens betydelse.

Bakgrund

Under senare år har flera motioner aktualiserat konfirmationen. I motion 2012:18, *Svenska kyrkans konfirmandarbete och undervisning i alla åldrar*, föreslogs att kyrkostyrelsen som en del i strategin för kyrkans undervisning och mission för alla åldrar skulle förstärka arbetet med och samordning av Svenska kyrkans konfirmandarbete. Mot bakgrund av en planerad treårig projektjänst på kyrkokansliet med inriktning mot unga och konfirmander beslöt kyrkomötet avslå motionen. I motion 2012:1 *Flerårskonfirmation*, föreslogs att kyrkostyrelsen skulle undersöka möjligheten att införa flerårskonfirmationen som ett komplement till nuvarande konfirmationsmodeller. Motionen avslogs med motiveringen att flerårskonfirmation redan är fullt möjlig.

Konfirmandriktlinjer och forskningsrapport

Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete understryker att dopundervisningen och mötet med barn och unga är en av de viktigaste uppgifterna som kyrkan har. I en tid när dop- och konfirmationsseden inte längre är självklar behöver församlingen samtidigt finna andra former för dopundervisning som ger barn och unga möjlighet att växa i sin tro. Riktlinjerna sätter ramarna för konfirmandarbetet i församlingarna och som stöd i arbetet med att ta fram handlingsplaner har kyrkokansliet utarbetat ett reflektionsunderlag, *Dela mera*. I materialet delas goda erfarenheter och reflektioner med syfte att stärka och bevara konfirmationsseden.

Forskningsrapporten *En tid fylld av mening* visar genom studier att konfirmationstiden är en viktig mötesplats för unga människor och att den generellt upplevs som en meningsfull tid. Konfirmanderna har särskilt uppskattat samtalen om vänskap och relationer, om Gud, om livets mening, vad det innebär att vara döpt och livet efter döden. Konfirmationstiden har varit meningsfull och kanske är också konfirmationen den enskilt viktigaste faktorn när man vill bygga längre relationer med Svenska kyrkan.

Dela tro – dela liv

Svenska kyrkan genomför en särskild satsning, på en strategi för kyrkans undervisning och mission, som kallas *Dela tro – dela liv*. Satsningen kommer att ske i samverkan med stift och församlingar under 2013-2018.

Målet för *Dela tro – och dela liv* är:

- ◆ att det i Svenska kyrkans församlingar kontinuerligt erbjuds arenor för undervisning och lärande där människor i alla åldrar får utveckla sin förmåga att samtala om, och leva i tro.
- ◆ att Svenska kyrkans församlingar har medarbetare (anställda och ideella) med kompetens att erbjuda sådan undervisning i stimulerande lärandemiljöer.
- ◆ att Svenska kyrkans förtroendevalda får möjlighet att stärkas i sin kallelse och sändning som bärare av tro.

Satsningen innebär att medel tillförs specifika aktiviteter som identifieras under arbetets gång. För att nå bästa möjliga effekt kommer dessutom näraliggande befintlig verksamhet att kunna präglas av satsningen. I uppgiften ingår att ta fram en gemensam analys av de utmaningar som kyrkans undervisning och lärande står i. Utgångspunkten ska tas i redan framtagna riktlinjer och genomförda studier, till exempel befintliga konfirmandriktlinjer och forskningsrapporten *En tid fylld av mening*.

Konfirmandfrågor på kyrkokansliet

I *Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete* sätts konfirmandarbetet in i församlingens totala undervisningsansvar, särskilt det som handlar om barn och unga 0–18 år. För att kunna identifiera vad som utförs inom området konfirmand behöver man ta med sig det perspektivet och se vad som sammantaget sker inom hela området 0–18 år. Fram till slutet av 2012 har det på kyrkokansliet funnits en handläggare med 20 procent av en heltid för att stödja arbetet med konfirmation. Handläggarens uppgift har varit att vara sakkunnig på området, samordna arbetet tillsammans med stiftens konfirmandkonsulenter och ansvara för nätverksmöten med dessa.

Kyrkokansliet har idag två handläggare på heltid inom området barn- och unga 0–18 år. Deras arbetsuppgifter är inriktade på skolfrågor, barnkonsekvens-

analys, barn och familjearbete och frågor kring den unga människans utsatthet det vill säga ungdomsdiakonala frågor. Till detta kommer verksamhet och satsningar i olika delar av kansliet som handlar om analys och kommunikation med inriktning på konfirmandarbetet.

KI 2013:5

Projekt 13+

Under hösten 2013 startar det treåriga projektet *Projekt 13+* med en projektledare på 100 procent. Uppgiften är att förstärka det kontinuerliga och långsiktiga utvecklingsarbetet som gäller mötet med konfirmanden men även tonåringen som väljer att inte konfirmeras. I uppdraget ingår att samordna och stödja stiftens i arbetet med konfirmandfrågor, utveckla metoder och arbetssätt samt fördjupa reflektionen kring kyrkans dialog och möte med tonåringen i allmänhet och ungdomar som inte väljer att konfirmeras i synnerhet. Projektet kan komma att ske i samverkan med andra pågående projekt inom näraliggande områden som rör barn och unga.

Konfirmationstiden är en viktig mötesplats med tonåringar. Andra viktiga mötesplatser med tonåringar som projektet kommer att uppmärksamma är de ledarutbildningar och ledaruppdrag, som följer efter avslutad konfirmandtid för dem som väljer att stanna kvar i församlingens liv. Den tid man stannar som ung ledare i församlingen kan variera, men det finns tecken som tyder på att församlingarna inte alltid förmår att "slussa" unga ledare vidare till andra uppdrag i församlingen utöver detta att vara ung konfirmandledare. I Härnösands stift startar ett fyraårigt forskningsprojekt för att utvärdera och analysera verksamheten kring unga konfirmandledare. Projektet har betydelse för Svenska kyrkan i stort och kommer att vara ett viktigt bidrag till stiftens erfarenhetsutbyte, utvärdering och utveckling av konfirmandfrågorna. När *Projektet 13+* avslutas 31 augusti 2016 finns ingen permanent lösning av hur det kontinuerliga och långsiktiga arbetet med konfirmandfrågorna ska se ut på nationell nivå.

Kommunikationssatsningar

Många stift och församlingar har kommit långt i rekryteringsarbetet. Men konkurrensen om ungdomarnas uppmärksamhet är samtidigt stor. Skola, kompisar, internet, sociala medier samt möjligheten att välja mellan en mängd aktiviteter präglar ungas tillvaro. Idag är det en minoritet, drygt 30 procent, av ungdomarna som väljer konfirmation. Det kan vara ett svårt beslut att gå emot strömmen och välja en mötesplats som så många andra väljer bort. Att kunna argumentera och kommunicera varför konfirmation är en möjlighet blir en stor utmaning i rekryteringen.

Olika kommunikationssatsningar på konfirmation har genomförts av kyrkokansliet bland annat *Konfirmandpocketen* som är ett rekryteringsverktyg i Svenska kyrkans möte med unga människor på till exempel skolor och fritidsgårdar. Innehållet och tilltalet i pocketen var målgruppsanpassat och riktar sig till 14-åringar. Boken beskriver vad konfirmation är och tar upp frågeställningar om exempelvis identitet och relationer, sådant som många tonåringar brottas med. År 2011 reviderades samtliga nationellt gemensamma teologiska texter på Svenska kyrkans webbplats och en satsning för att lyfta fram stiftens konfirmandlägeralternativ gjordes under www.svenskakyrkan.se/konfirmation. Samordningen var avhängig av att stiftens sammanställde sina församlingars alternativ på sina webbplatser. Merparten av stiftens genomförde detta, men några avstod.

Under 2011/12 togs även en facebookapplikation fram under namnet *Ska du med?* Syftet med appen var att ungdomarna själva på ett lekfullt sätt skulle kunna

uppmåna sina kompisar att delta i konfirmation och att den som blir intresserad av erbjudandet får kontakt med församlingen via appen och Facebook. *Ska du med?* har uppdaterats under 2013. Vidare kommer under 2013 en fråga – svar-funktion för unga på www.svenskakyrkan.se under namnet OMG (Oh my God). Tjänsten är en slags Svenska kyrkans motsvarighet till Wikipedia och riktar sig till unga i konfirmandåldern.

Ansvariga för konfirmandfrågor på stiftet

Arbetet i stift och församlingar med konfirmandfrågorna är både omfattande och intensivt. Alla stift har medarbetare med ansvar och uppgift att utveckla konfirmandarbetet även om det sker på lite olika sätt och med olika fokus. Några stift har tagit fram, egna strategiska modeller för information på nätet, på bussar, i tunnelbanan, via trycksaker och så vidare. Två av stiftet har också utvecklat sökmotorer med möjlighet att ta reda på vilka konfirmationsalternativ som finns inom stiftet som idrott, musik, äventyr och läger och vilken konfirmandverksamhet respektive församling har att erbjuda. Då arbetet med konfirmationsfrågorna på stiftet skiljer sig åt ser deras behov av kommunikationsstöd olika ut. Behovet av kommunikationsstöd skiftar även från församling till församling.

Verksamhet med inriktning mot konfirmandfrågor sker som tidigare nämnts på flera olika håll på kyrkokansliet och förutsätter en samverkan inom kansliet för att kunna hålla ihop samtalen och samråden med stiftet. Stiftets *konfirmandkonsulenter* utgör ett etablerat nätverk med regelbundna rådslag som samordnats av handläggaren för konfirmandfrågor. Nätverksträffarna är framför allt en mötesplats för informationsutbyte, erfarenhetsdelning, gemensam fortbildning men också gemensamt utvecklingsarbete. Nätverket ger möjlighet att träffas och tala med varandra om vilka satsningar/strategier som finns regionalt, identifiera samverkansmöjligheter och planera för framtida samverkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motionerna 2013:30 och 2013:43.

Kyrkolivsutskottet fick under överläggningen ta del av information och samtala om *Projekt 13+* med enhetschefen för konfirmandfrågor. Utskottet gläds åt den nationella nivåns satsning på *Projekt 13+* under de kommande åren. En satsning som både gäller mötet med konfirmanden men även tonåringen som väljer att inte konfirmeras. Utskottet anser att utöver detta projekt behöver en särskild satsning genomföras för att uppmärksamma konfirmationens betydelse. Detta för att ge fler unga människor möjlighet till kontakt med kyrkan och kännedom om kristen tro. Det handlar inte om att församlingarna ska få extra ekonomiska resurser för sin verksamhet utan att den nationella nivån i samråd med stiftet på olika sätt ska bidra till att konfirmationen blir väl känd och ett självklart val för den unga människan.

Konfirmationen är en viktig mötesplats för unga människor. Samtidigt står församlingarna inför stora utmaningar när det gäller rekryteringen. Det finns för närvarande ingen samordning av allmän information om konfirmationen i Svenska kyrkan. Utskottet menar därför att det är viktigt att tillsammans med stiftet finna lämpliga former för hur informationen kring konfirmationen kan bli lättillgänglig och vara ett stöd för församlingarna i arbetet med konfirmation. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet bifaller motionerna 2013:30 och 2013:43.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Rimborg Etander, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi yrkar avslag på motion 2013:43 där motionärerna vill uppdra till kyrkostyrelsen att i samråd med stiftens göra en särskild satsning för att uppmärksamma konfirmationens betydelse. Vår motivering till avslag är följande:

Den 1 oktober 2013 startar *Projekt 13+* med uppdrag att förstärka det kontinuerliga och långsiktiga utvecklingsarbetet som gäller mötet med konfirmanden, men även tonåringen som väljer att inte konfirmeras. Projektet ska samordna och stödja stiftens i utvecklandet av metoder och arbetssätt, fördjupad reflektion kring kyrkans dialog och möte med tonåringar i allmänhet och ungdomar som väljer att konfirmeras i synnerhet.

En långsiktig, strukturerad och sammanhållen satsning på konfirmandarbetet är att föredra framför en särskild satsning för en kort tid.

Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Mary Österström, Christina Meltin Westerlund och Erik Jonsson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:6

Öka den vegetariska kosten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:56, Öka den vegetariska kosten. Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motionens båda punkter och menar att kyrkomötet inte ska uppmana församlingar till en vegetarisk kost och att frågan är mer komplicerad än vad som framgår av motionärerna resonemang och förslag till beslut.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:56 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:56 punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2013:56, av Ylva Wahlström m.fl., Öka den vegetariska kosten

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se till att det vid Svenska kyrkans riksarrangemang i första hand serveras vegetarisk mat, annan kost kan anmälas vid behov.
2. Kyrkomötet beslutar att inför fastan 2014 uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana alla församlingar att välja vegetariskt alternativ, som den allmänna hållningen för det man serverar, främst under fastan.

Bakgrund

Utredningen om handlingsplan för hållbar konsumtion för hushållen, SOU 2005:51, *Bilen, biffen, bostaden, Hållbara laster – smartare konsumtion*, bedöms enligt sakkunniga på kyrkokansliet fortfarande vara aktuell. Den ger förslag till en handlingsplan med åtgärder för hur en ekologisk, social och ekonomisk hållbar konsumtion kan uppnås där stat, kommun, producenter och handel spelar en avgörande roll.

I kapitlet som handlar om hållbar mat finns förslag på åtgärder i jordbruks-, handels- och konsumentledet, som bland annat bygger på strategier om att stärka marknaden för svenskproducerade baslivsmedel, satsning på extensiv svensk nötköttproduktion, att öka andelen ekologiskt certifierade livsmedel samt öka andelen rättvisemärkta produkter.

Nötkött är det kött som har störst negativ påverkan på klimatet genom nötdjurets utsläpp av metangaser. Det foder nötdjuret äter är ofta sojabaserat vilket innebär transporter och negativ påverkan på regnskogen i Sydamerika där den mesta sojan importeras ifrån. Däremot kan en extensiv nötdjurskonsumtion ha positiva följder i form av öppna landskap och den bidrar till biologisk mångfald.

Djuren behövs i landskapet men en alltför stor koncentration medför ett större negativt tryck på jorden.

Fläsk- och fågelproduktion innebär till skillnad från nötproduktion en lägre klimatpåverkan men denna produktion omfattar istället ofta en sämre djurhållning. Det blir lättare att uppfylla kravet på god djurhållning om konsumenter är villiga att betala lite mer och handla ekologiskt och lokalt från producenter där det finns möjlighet till närhet och insyn. Om vi betalar lite mer för köttet skapas också förutsättningar för den som producerar köttet att få lönsamhet i verksamheten.

Vegetarisk mat är bättre för miljön och hälsosamt, men det finns också sämre vegetarisk mat. Grönsaker, rotfrukter och annat som ingår i vegetariska maträtter kan vara besprutade med gifter eller innehålla ohälsosamma tillsatser. Likaså kan produkterna i den vegetariska maten ha transporterats långt. Allt fler människor väljer medvetet livsmedel som är bättre för klimatet och hälsan, även om det kostar mer.

Konferenser med vegetarisk kost

Vid *Barn och unga – ärkebiskopens möte 2012* var vegetarisk mat norm, delvis initierat av Svenska Kyrkans Unga. Den som ville äta kött, fisk eller annan specialkost fick göra ett aktivt val vid anmälan. Drygt 60 procent av deltagarna valde att äta vegetariskt vilket kan jämföras med 10-20 procent vid konferenser där vegetariskt är det aktiva tillvalet. Enligt kyrkokansliets ansvariga för konferensen fanns enbart positiva kommentarer om den vegetariska normen på mötet i den skriftliga utvärderingen.

Svenska Kyrkans Ungas Stora årsmöte antog 2011 en motion om att vid nationella arrangemang erbjuda minst en vegetarisk måltid per dag. Sedan dess görs detta under nationella samlingar som årsmöten, rikshelger, förbundsstyrelsemöten, nationella arbetsgruppsmöten och konferenser, dock med möjlighet att beställa specialkost, inklusive kött, för den som önskar detta. Några distrikt har följt efter modellen och gör på liknande sätt i sina distrikt. Beslutet har dock varit kontroversiellt.

Det finns också erfarenheter inom andra organisationer och vid större nationella arrangemang. Vid den stora musikfestivalen *Way Out West* i Göteborg i augusti i år serverades inget kött, enbart vegetarisk mat. Detta uppskattades av både publik och artister enligt uppgift i den utvärdering som gjorts efter evenemanget.

Lutheran Restoring Creation är ett nätverk inom Evangelican Lutheran Church in Amerika, ELCA, som initierades i slutet på 1990-talet. De främjar klimatarbete på samtliga nivåer inom kyrkan och har bland annat producerat material och recept för vegetarisk kost, och uppmuntrar medlemmarna att äta vegetarisk mat, speciellt under fastan.

Deutscher Evangelischer Kirchentag som samlar cirka 100 000 deltagare vid varje tillfälle har utvecklat en policy som gäller för matservering. Idag är dessa kyrkodagar certifierade genom EMAS, Eco Management and Audit Scheme, EU:s miljölednings- och miljörevisionsordning. Vid senaste kyrkodagarna som genomfördes i år serverades ekologiska, lokalt producerade och rättvisemärkta produkter och det finns en strävan att inför kommande år successivt införa enbart ekologiskt odlad mat och inget kött under kyrkodagarna.

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:56 punkt 1 och 2.

Varje människa har ett ansvar för att i vardagen reflektera över sin konsumtion och val av livsmedel. Det handlar både om att slå vakt om skapelsen och om att fördela jordens resurser så det räcker åt alla. Likaså bör vi ansvarsfullt ta hand om den egna hälsan genom att äta mat som är bra för kroppen. Kosten är således både en global och en individuell fråga.

Det finns flera aspekter att ta hänsyn till när vi väljer mat. Det handlar inte bara om vegetarisk mat eller animalisk mat. Det finns vegetarisk mat som är ohälsosam för både miljön och kroppen, genom att den transporterats långt eller besprutats med giftiga kemikalier. Det finns också bra kött, såsom viltkött eller småskaligt, närproducerat och ekologiskt kött. Därtill finns det andra aspekter som påverkar bedömningen av om inköp av en vara är en solidarisk handling, t.ex. om den är rättvisemärkt eller stödjer det lokala samhället. Kvaliteten på livsmedel är alltså en minst lika viktig fråga som frågan om vegetarisk mat eller inte. Dessutom är det individuellt vilken kost en enskild människa mår bra av.

Utskottet delar motionärernas strävan att värna skapelsen och vår miljö. Däremot anser utskottet att frågan är mer komplicerad än vad som framgår av motionärernas motivering och deras förslag till kyrkomötesbeslut i första punkten. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå första punkten i motionen.

Utskottet menar vidare att det inte är kyrkomötets uppdrag att uppmana församlingar att servera vegetarisk mat utan det måste lokala arrangörer bestämma själva. Därför föreslår utskottet avslag även på motionens andra punkt. Utskottet vill dock framhålla att en kristen livstolkning utmanar oss att gestalta fastan i det egna livet såväl som att uppmärksamma fastan i ett vidare sammanhang och ta vara på den tradition som finns i den världsvida kyrkan.

Uppsala den 25 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Kjerstin Sörngård Thulin, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Elisabeth Rydström, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Christer Björk, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Monica Karlsson, Anna Ekström, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:7

Material om samlingar i kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:23 Material om samlingar i kyrkan. Utskottet anser att samverkan uppstår när det finns förtroende och respekt för varandras uppdrag som kyrka och skola. Den dialog som finns mellan Sveriges Kristna Råd och Skolverket samt utbildningsdepartementet inger förtroende. Utskottet finner det problematiskt att inspirera till sådan opinionsbildning som motionären föreslår. Det finns också samtalsmaterial som hjälper församlingar lokalt att fundera över sina möten med skolan. Utskottet föreslår avslag av motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:23.

Motionens förslag

Motion 2013:23 av Margareta Larsson, Material om samlingar i kyrkan

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till att skapa inspirations- och vägledningsmaterial för att underlätta opinionsbildning för samlingar i kyrkan.

Bakgrund

Svenska kyrkans arbete med skolfrågor sker ekumeniskt och samordnas nationellt inom Sveriges Kristna Råd (SKR), genom programmet för Kyrka – skola. Programmets skolpolitiska arbete innebär bland annat att följa och bevaka förändringar inom utbildningsområdet, ta fram underlag och samordna gemensamma yttranden från SKR kring skolpolitiska beslut samt aktivt påverka och delta i skolpolitiska beslutsprocesser. Programmet bidrar också till utåtriktat arbete för att väcka opinion och deltar i debatter kring skolpolitiska frågor. I ansvaret för kyrkornas gemensamma skolarbete ligger bland annat uppgiften att föra dialog med Skolverket och stödja och inspirera de medarbetare som finns involverade lokalt inom kyrkorna i mötet med skolan. Programmet har genom åren haft kontakt med utbildningsdepartementet i framtagandet av de nya kursplanerna för religionsämnet och har bidragit med synpunkter som handlar om kunskapssyn och religion som en samhällsbyggande kraft. SKR:s programråd har inte bedrivit något påverkansarbete gällande specifikt skolavslutningar, då det främst är en fråga som berör Svenska kyrkan.

Att stärka Svenska kyrkans möjlighet att bli tydligare med sin konfessionella identitet i samband med skolavslutningar är problematiskt. Religionsutövning och deltagande i religiösa riter och ceremonier måste alltid vara frivilligt utifrån de

konventioner som Sverige beslutat om. Samtidigt har vi ett religiöst kulturarv som är viktigt att alla barn och unga känner till, då det genomsyrar samhället. Skolverket har efter uppdrag från regeringen utarbetat en juridisk vägledning för skolavslutningar i religiösa lokaler och byggnader. Hösten 2012 initierade utbildningsministern ett arbete med att förtydliga denna juridiska vägledning.

År 2012 framställde kyrkokansliet ett eget samtalsmaterial om skolavslutningar till stöd för församlingar. Detta skedde efter att kyrkomötet behandlat skolavslutningar i kyrkan under 2011 års kyrkomöte, KI 2011:9, och beslutat bifalla motion 2011:26. Kyrkomötet uppdrog till kyrkostyrelsen att komma med ett diskussionsunderlag eller likvärdigt material när det gäller skolavslutningar i kyrkan till stöd för församlingarna i arbetet med skolan.

Materialet heter *Svenska kyrkan och skolavslutningar* och finns tillgängligt på Svenska kyrkans intranät. Under tiden när detta material utarbetats har det visat sig att det inte finns en gemensam syn inom Svenska kyrkan när det gäller vilket förhållningssätt kyrkan ska ha i mötet med skolan. Syftet med samtalsmaterialet är att hjälpa församlingar att själva fundera över sina möten med skolan i allmänhet och i samband med skolavslutningar i synnerhet och koppla arbetet till församlingens övergripande pastoralteologiska strategier.

SKR har tidigare tagit fram ett grundmaterial med redskap för reflektion och samtal om förhållningssätt i skolan för kyrkans medarbetare. Det heter *Den blomstertid nu kommer, ett ekumeniskt utbildningsmaterial om mötet kyrka – skola*. Det har därefter följts upp av en antologi med texter som på olika sätt reflekterar över mötet kyrka – skola, som heter *Den blomstertid nu kommer, fördjupande texter*. Verbums förlag har också publicerat material, bland annat boken *Skola och kyrka möts*. I den framgår hur ett samarbete mellan kyrkan och den icke-konfessionella skolan kan se ut både vad gäller konkreta förslag och olika arbetssätt.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:23.

Samarbetet mellan kyrkan och skolan är värdefullt. Det innebär en möjlighet för kyrkan att etablera en kontakt med barn och unga och bidra med ett kristet kulturarv i skolans undervisning. Att kyrkan samarbetar med skolan i andra situationer än vid olyckor och dödsfall är viktigt. I denna del är utskottet och motionären överens.

Motionären önskar att det ska produceras inspirations- och vägledningsmaterial till stöd för påverkansarbete gentemot kommunernas förvaltningschefer och Skolverket. Utskottet anser att det är problematiskt att verka för sådan opinionsbildning som motionären föreslår. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottet noterar att det ekumeniska arbete och den samordning som utförs genom SKR inom området kyrka – skola inger förtroende. Inom detta program finns en etablerad dialog med utbildningsdepartementet och Skolverket som bör fortsätta.

Vad gäller inspirationsmaterial för samtal om kyrkans relation till skolan gör utskottet bedömningen att det finns tillräckligt med stöd inom detta område. Utskottet vill särskilt nämna det samtalsmaterial om skolavslutningar till stöd för församlingar som framställdes förra året efter ett beslut i kyrkomötet. Ett nära samarbete uppstår när det finns förtroende och respekt för varandras uppdrag och ett samtalsklimat som gör det möjligt att finna former för samverkan. Utskottet

menar att detta arbete i första hand ska ske lokalt. I många församlingar finns också ett redan upparbetat samarbete med skolan genom att församlingen bland annat inbjuder till vandringar i kyrkorummet och att ta del av bibelns berättelser genom t.ex. *Bibeläventyret*.

KI 2013:7

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Bo Lindell, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:8

Utöka jämställdhetsskrivelsen till en mångfaldsskrivelse

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:80 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utöka jämställdhetsskrivelsen till en mångfaldsskrivelse. Utskottet anser att det arbete som bedrivs kring diskriminerings- och arbetsmiljöfrågor Svenska kyrkan är viktigt.

Utskottet befarar att en mångfaldsskrivelse utan ytterligare beredning kan bli en sammanställning eller uppräknings dokument och aktiviteter utan att den förmår visa hur effektiva planerna är eller hur människor verklighet ser ut. Med denna motivering föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2013:80.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:80.

Motionens förslag

Motion 2013:80 av Anna Ekström m.fl., Utöka jämställdhetsskrivelsen till en mångfaldsskrivelse

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utöka jämställdhetsskrivelsen till en mångfaldsskrivelse.

Bakgrund

Diskrimineringslag

I den aktuella motionen hänvisas inledningsvis till den nya sammanhållna diskrimineringslagen (Diskrimineringslag 2008:567). Denna lag innehåller, så som det står i motionen, sju diskrimineringsgrunder, nämligen kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Lagen har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett de nämnda diskrimineringsgrunderna. Dessa grunder berörs dock inte på samma sätt av bestämmelserna i den aktuella lagen. Förtroendemannaorganisationen inom Svenska kyrkan berörs inte av diskrimineringslagen.

1995 års jämställdhetsskrivelse

I den första jämställdhetsskrivelsen (StSkr 1995:509) beskrivs bakgrunden till dess tillkomst:

I diskussionerna kring Svenska kyrkan och jämställdhetsarbetet har intresset i stor utsträckning koncentrerats kring de kvinnliga prästernas situation.

Till 1988 års kyrkomöte fanns en motion (KMot 1988:37) av Karl-Gustav Lindelöw som uppmanade till samordnade insatser för att öka jämställdheten mellan manliga och kvinnliga präster. Motionärens krav mottogs positivt av kyrkomötet (KI 1988:16, KSkv 1988:21).

Som en följd av kyrkomötets beslut tillsatte Svenska kyrkans centralstyrelse 1988 en arbetsgrupp med uppgift att vara ett stödjande och rådgivande organ i förhållande till de kyrkliga organen på riks- och stiftsnivå, i frågor om jämställdhet mellan män och kvinnor som arbetar inom Svenska kyrkan.

Centralstyrelsen beslöt vidare att arbetsgruppen skulle belysa jämställdhetssituationen och jämställdhetsarbetet i övrigt inom kyrkliga organ på riks- och stiftsnivå.

Frågan om kvinnliga och manliga präster undantogs från gruppens arbete. Skrivelsen behandlade förtroendevalda och anställda utom präster. I skrivelsen föreslogs bland annat att ombudsmötet skulle uppdra till styrelsen att i början av varje mandatperiod i en skrivelse redovisa jämställdhetssituationen och jämställdhetsarbetet i Svenska kyrkan.

1995 års ombudsmöte beslutade med anledning av skrivelsen

1. att begära att styrelsen i början av varje mandatperiod skall för ombudsmötet redovisa jämställdhetssituationen och jämställdhetsarbetet i Svenska kyrkan,
2. att begära att styrelsen skulle återkomma med förslag till kompletterande bestämmelser om beaktande av jämställdhetsaspekter i instruktionerna för styrelsen samt nämnderna för Svenska kyrkans mission, internationell diakoni/Lutherhjälpen och Svenska kyrkan i utlandet,
3. att fastlägga att målet skall vara att förtroendeuppdrag inom Svenska kyrkan och även ordförandeposter i den rikskyrkliga organisationen skall fördelas jämnt mellan könen; det minst representerade könet skall dock inneha minst 40 procent av platserna i alla valda organ i Svenska kyrkans riksorganisation,
4. att som sin mening ge styrelsen till känna att särskilda satsningar bör göras för att fördjupa kyrkliga förtroendevaldas kunskaper i manligt och kvinnligt språk, varvid grundläggande kunskap om hur det sociala könet påverkar individens livssituation bör ingå,
5. att begära att styrelsen tar initiativ till åtgärder som förbättrar möjligheterna till yrkesmässig utveckling i kyrkliga tjänster,
6. att begära att styrelsen vid överläggningar med Pastoratsförbundet och andra berörda organisationer tar upp jämställdhetsfrågor, t.ex. med avseende på kyrkans personal samt
7. att godta de riktlinjer för jämställdhetsarbetet i den kyrkliga riksorganisationen som togs upp i skrivelsen, med beaktande bl.a. av behovet av teologisk reflektion.

Senare skrivelser

1995 års beslut har visat riktningen för senare skrivelser. Dessa har sedan 1995 innehållit uppgifter om könsfördelningen bland förtroendevalda och anställda och uppgifter om anställdas lönenivåer. Information om fördelningen av hel- och

deltidsarbete har också funnits med. Vid behandlingen av 2000 års jämställdhets-skrivelse uttalade Kyrkolivsutskottet (KI 2000:2) att det skulle vara värdefullt om det i skrivelsen hade funnits en redovisning av genomsnittsåldern för kvinnor och män som är förtroendevalda på nationell nivå. Önskemålet motiverades med en ambition att uppnå en föryngring bland de nominerade till förtroendeuppdrag. Sedan år 2004 har skrivelserna innehållit sådana uppgifter. Dessutom har det ingått information om andra aktiviteter av främjandekaraktär, till exempel jämställdhetsarbetet inom den internationella verksamheten.

Bortsett från 1995 års jämställdhetsskrivelse har den gällande lagstiftningen i fråga om diskriminering inte återgivits i skrivelserna. Därför framgår det inte tydligt vad som är frivilligt från kyrkans sida och vad som är lagstadgat. Bland annat jämställdhetsplaner och rutiner mot kränkande särbehandling samt sexuella trakasserier ingår i den senare kategorin.

Redovisningen bygger i hög grad på statistiska uppgifter. Med modern statistik är det förhållandevis enkelt att ta fram sådana uppgifter om kön och ålder.

Det kan noteras att jämställdhetsarbetet inom Svenska kyrkan enligt 2012 års jämställdhetsskrivelse (KsSkr 2012:4) i praktiken inte bedrivs helt isolerat:

Den kartläggning som genomförts av stiftens jämställdhetsarbete visar att jämställdhetsarbetet länkas allt mer samman med arbetsmiljöarbetet. Den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation bedriver sedan flera år tillbaka ett gemensamt arbete kring arbetsmiljö- och diskrimineringsfrågor. Detta arbete har fördjupats sedan vår förra redovisning.

Kyrkolivsutskottet behandlade vid 2012 års kyrkomöte även en motion *Säkra mångfalden i våra vigningstjänster* (Mot 2012:10) där diskrimineringslagen och mångfaldsfrågan togs upp. Utskottet lyfte i sitt betänkande fram Läronämndens yttrande (2012:09y) där nämnden underströk ”att en konsekvens av evangeliet är att varje människa utifrån sina förutsättningar får möjlighet att bidra till evangeliets förkunnelse i ord och handling”. Kyrkomötet avslog motionen då antagningsförfarandet till vigningstjänsten är ett stiftsansvar.

Handlingsplaner

Det finns ett antal bestämmelser i diskrimineringslagen som kräver åtgärder av arbetsgivaren med syfte att främja likabehandling och hindra särbehandling som har sin grund i någon av de nämnda diskrimineringsgrunderna. Ett exempel är kravet på jämställdhetsplan. En del arbetsgivare följer Diskrimineringsombudsmannens rekommendation att samla allt främjandearbete i en gemensam plan (se www.do.se). T.ex. Stockholms stift har *Policy och handlingsplan för mångfald och jämställdhet* för stiftsorganisationen.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:80.

Jämställdhetsskrivelsen är ett sätt att följa upp hur jämställdheten mellan kvinnor och män bland anställda och förtroendevalda inom Svenska kyrkan ser ut och hur den utvecklas över tid. Samtidigt är den ett verktyg för att skynda på utvecklingen. Statistik är en viktig informationskälla vid framtagningen av underlaget.

Utskottet noterar att inkluderingen av de övriga diskrimineringsgrunderna skulle innebära en viss förändring i skrivelsens innehåll. Möjligheten att använda statistiskt underlag rörande berörda personer saknas vad gäller de övriga diskri-

mineringsgrunderna, bortsett från ålder som i viss mån redan tagits med i skrivelsen. En mångfaldsskrivelse skulle kunna innehålla även uppföljning av arbetsgivarnas arbete med de åtgärder och planer som diskrimineringslagen kräver.

Motionen uppfattas som intressant och tankeväckande. Svenska kyrkan har till exempel fortfarande mycket låg andel anställda med annan bakgrund än svensk. Det är viktigt att hitta vägar för integration i många avseenden.

Både diskrimineringslagen och arbetsmiljölagen ställer krav på arbetsgivaren och de anställda vad gäller diskriminering, trakasserier m.m. Det framgick i den senaste jämställdhetsskrivelsen att Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation arbetar tillsammans med den nationella nivån med dessa frågor. Det är viktigt att detta arbete fortsätter.

Utskottet befarar att en mångfaldsskrivelse utan ytterligare beredning kan bli en sammanställning eller uppräknings av dokument och aktiviteter utan att den förmår visa hur effektiva planerna är eller hur människor verklighet ser ut.

Med denna motivering föreslår utskottet att motion 2013:80 avslås.

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Bo Lindell, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Med anledning av motionens intention att utöka jämställdhetsskrivelse till en mångfaldsskrivelse önskar jag att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att omforma jämställdhetsplanen till en mångfaldsplan. Stockholms stift har exempelvis antagit en "Policy och handlingsplan för mångfald och jämställdhet", som kan användas som förebild för den nationella nivån.

Att arbeta med mångfald är viktigt eftersom vi är en organisation som vill välkomna människors olikheter samt värdera dessa positivt. Ytterst handlar mångfald om mänskliga rättigheter. Mångfald innebär att människors lika värde och olikheter respekteras oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Anna Ekström

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:9

HBT-certifikat

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:54 där det föreslås att kyrkostyrelsen ska uppmuntra stiftens att genomföra HBT-certifikat på Svenska kyrkans arbetsplatser. Utskottet menar att det kan behövas uppmuntran för att arbetet ska fortsätta och tillstyrker därför motionen.

Till betänkandet finns två reservationer och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:54.

Motionens förslag

Motion 2013:54 av Irene Gustafsson, HBT-certifikat

Kyrkomötet beslutar att uppdraga till kyrkostyrelsen att uppmuntra alla stift att sträva efter att i möjligaste mån genomföra HBT-certifikat på arbetsplatser i Svenska kyrkan.

Bakgrund

Inledningsvis kan noteras att begreppet hbt, homo- och bisexuella samt transpersoner, numera inte sällan ersätts med hbtq, så till exempel i kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet KsSkr 2013:2 som refereras längre fram i betänkandet. Q står för begreppet queer. Queer beskrivs som ett begrepp som vill visa ett kritiskt förhållningssätt till normer och kan handla om både kön och sexuell läggning. Queer används av en del som en identitet och uttrycker då en önskan att slippa identifiera sig.

Frågans tidigare behandling

Efter det omfattande arbete som skedde med anledning av skriften *Homosexuella i kyrkan – ett Svenska kyrkans samtalsdokument* kring 2002 har en del utbildningsinsatser genomförts inom Svenska kyrkan. Några sådana beskrivs i Kyrkolivsutskottets betänkande *Utbildning i HBT-frågor* (KI 2009:9), bland annat samarbetsprojektet *Normgivande mångfald* som Svenska kyrkans Församlingsförbund deltog i.

I kyrkomötet har motioner om utbildningsinsatser inom hbt-området behandlats både 2009 och 2010. År 2009 föreslogs i en motion (Mot 2009:5) att kyrkomötet skulle besluta att kyrkomötesledamöterna ska utbildas i hbt-frågorna och att kyrkostyrelsen skulle uppmuntra stiftens att starta utbildningar för anställda och förtroendevalda. Kyrkolivsutskottet, som föreslog avslag till motionen,

uttalade att församlingar bör uppmuntras till kontinuerlig utbildning i mångfaldsfrågor men menade samtidigt att all utbildning ska vara frivillig. Utskottet förordade vidare ett vidgat perspektiv på samlevnadsfrågan där människosyn och etik får genomsyra samtalet, och föreslog att ett seminarium om samlevnadsfrågorna skulle anordnas vid nästföljande kyrkomöte (KI 2009:9). Motionen avslogs av kyrkomötet.

Vid 2010 års kyrkomöte väcktes en liknande motion (Mot 2010:44) med två förslag till uppdrag till kyrkostyrelsen, dels att utreda om en hbt-utbildning skulle kunna genomföras för kyrkomötets ledamöter, dels att uppmuntra stiften att starta utbildningar i hbt-frågor för anställda, ideella och förtroendevalda. Kyrkolivsutskottet menade att utbildning i seminarieform under kyrkomötes-sessionen inte krävde en utredning. Med hänvisning till resonemanget i det föregående årets betänkande om frivillighet föreslog utskottet avslag till motionens förslag (KI 2010:2). Kyrkomötet beslutade dock att, med anledning av punkt 2 i motionen, uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra stiften att starta utbildningar i hbt-frågor för anställda, ideella och förtroendevalda.

Enligt kyrkostyrelsens rapport till årets kyrkomöte (KsSkr 2013:2) har kyrkokansliet inventerat det befintliga utbildnings- och informationsmaterialet som finns inom hbtq-området samt de utbildningar som stiften genomför. En nationell tredagars pilotutbildning med plats för två representanter från varje stift genomfördes i oktober 2012. Därefter har stiften rapporterat sitt utvecklingsarbete och de utbildningar som har genomförts och som planeras efter att pilotutbildningen genomfördes.

HBT-certifiering

Sedan 2008 erbjuder RFSL, Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, hbt-certifiering, ”som innebär ett synliggörande av att en organisation arbetar strategiskt i syfte att erbjuda en god arbetsmiljö för anställda och ett respektfullt bemötande av patienter/klienter/brukare utifrån ett hbt-perspektiv”. Certifieringsarbetet innebär ett åtagande där en överenskommen genomförandeplan, innefattande utbildningsinsatser och annat internt utvecklingsarbete, ska följas. Genomförandet beräknas ta 6–8 månader och för certifikatets utfärdande krävs att ett antal kriterier uppfylls. På internet har RFSL lagt ut en lista på verksamheter som har genomfört ett sådant certifieringsarbete.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:54.

I sitt yttrande över kyrkostyrelsens skrivelse 2013:2 uttryckte utskottet oro över att det tar lång tid för vissa frågor att få genomslag lokalt i församlingarna. Som exempel nämndes frågor om hbt där utvecklingsarbetet enligt utskottet på sina håll går mycket långsamt.

Uppenbarligen varierar öppenheten gentemot hbtq-personer inom Svenska kyrkan trots utbildningsinsatser. Några ledamöter menar att motionens förslag slår in öppna dörrar, andra att det finns mycket kvar att göra. Utskottet framhåller att alla människor, oavsett sexuell identitet, ska kunna känna sig hemma i Svenska kyrkans församlingar. Motionsyrkandet är förhållandevis försiktigt formulerat men den föreslagna åtgärden anses ändå kunna fungera just som uppmuntran att gå vidare med arbetet och även genomföra certifiering. Därför tillstyrker utskottet motion 2013:54.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Mot bakgrund av den nationella pilotutbildningen som genomfördes i varje stift 2012 med efterföljande avrapportering av hur vidare utbildning planerats i stiftet, dvs på församlingsnivå, menar vi att arbetet till största delen redan genomförts eller pågår på många håll i landet inom Svenska kyrkan. Utöver detta finns sedan 2008 möjligheten till HBT-certifiering genom RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter).

Med stöd av ovanstående reserverar vi oss mot beslutet.

Helena Nordvall, Hans G Erikson och Kristina Sandström

Reservation 2

Jag ansluter mig till reservation nr 1.

Marianne Kronbäck

Särskild mening

HBT-certifiering erbjuds av RFSL. Vid genomgång av deras hemsida framgår att RFSL på många punkter har en syn på sex och samlevnad, som undertecknade inte kan dela, varför vi menar att motionen bör avslås.

Ett par korta exempel hämtade från hemsidan RFSL Ungdom, vars uppfattningar vi inte kan dela:

Normer kring sex säger förstås ingenting om hur människor verkligen har sex. Folk har sex med flera samtidigt, med personer de just träffat, har sex genom smekningar eller väljer att inte ha sex överhuvudtaget. Inget av det här är något fel eller konstigt – tvärtom är allt sex som känns bra för alla inblandade något bra som man ska njuta av!

Det är viktigt att komma ihåg att när två eller fler personer har sex är det alla inblandades ansvar att sexet är ömsesidigt.

Berit Simonsson och Berth Löndahl

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:10

Svenska kyrkan på internet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:55 Vem är Svenska kyrkan? och motion 2013:60 Ett kyrkligt informationsställe för allmänhetens frågor om kyrkans tro, religion och livsåskådning. Utskottet anser att behovet av policyer för digital kommunikation är tillgodosett och föreslår därför att motion 2013:55 avslås. Webbtjänsten *Fråga prästen* motsvarar det som efterfrågas i motion 2013:60 varför utskottet föreslår avslag även på denna motion.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:55.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:60.

Motionernas förslag

Motion 2013:55 av Anna-Sara Walldén, Vem är Svenska kyrkan?

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån motionens frågeställningar formulera en policy, gällande nationell nivå, för hur Svenska kyrkans namn används på nätet.

Motion 2013:60 av Lars Gunnlev, Ett kyrkligt informationsställe för allmänhetens frågor om kyrkans tro, religion och livsåskådning

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta en instans för besvarande av frågor från allmänheten inom kyrkans kompetensområde.

Bakgrund

Det finns flera riktlinjer och strategier för gemensam kommunikation i Svenska kyrkan. Dokumenten är bindande för den nationella nivån och erbjuds övriga nivåer. Dessa styrdokument utgår ifrån Svenska kyrkans kärnvärden närvaro, öppenhet och hopp som fastställts i *Svenska kyrkans kommunikationsplattform* av kyrkostyrelsen år 2004.

Kommunikationsstrategi med ansvarsfördelning för Svenska kyrkan

Kommunikationsstrategi med ansvarsfördelning för Svenska kyrkan fastställdes av kyrkostyrelsen i oktober 2011 med syfte att stärka människors bild av Svenska kyrkan och bidra till större effektivitet och minskade kostnader genom planerad och samordnad information. Det är en övergripande strategi för intern, inomkyrklig och extern kommunikation. Ansvarsfördelningen utgår från kyrkoord-

ningens skrivningar om de olika nivåernas uppdrag. Utifrån kyrkoordningens fjärde avdelning har Svenska kyrkan på nationell nivå ansvar för gemensam information och att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt.

Kommunikationsstrategin beskriver kyrkostyrelsens önskade målbild av hur ansvarsfördelningen mellan nivåerna bör vara inom kommunikationsområdet. Den nationella nivån har ett övergripande ansvar för närvaro i rikstäckande medier, på www.svenskakyrkan.se och i sociala medier där Svenska kyrkan är avsändare. Av kommunikationsstrategin framgår det att alla medlemmar är företrädare för Svenska kyrkan och en kommunikationsresurs men att förtroendevalda, anställda och ideella medarbetare har ett särskilt ansvar.

Svenska kyrkans strategi för digital kommunikation och närvaro

De digitala plattformarna är centrala för Svenska kyrkans kommunikation och arbetet där har blivit en naturlig del av Svenska kyrkans verksamhet. Den digitala närvaron av Svenska kyrkan bärs av medlemmarna enligt visionen i *Svenska kyrkans strategi för digital kommunikation och närvaro*. De digitala rummen är ytterligare en arena för människors samtal om Gud. Digital kommunikation och närvaro är verktyg för Svenska kyrkans arbete där de kommunicerande bemyndigas i sitt deltagande och ger Svenska kyrkan en röst i enlighet med den lutherska traditionen där varje kristen är en myndig uttolkare av tron. Den digitala närvaron ska bidra till att väcka engagemang och erbjuda besökaren möjlighet till andlig utveckling.

De vägval som finns för sociala medier i denna strategi innebär att Svenska kyrkan ska finnas på plattformar där människor redan finns och att sådana etablerade platser ska prioriteras framför egna lösningar. Strategin för digital kommunikation kompletterar och förtydligar kommunikationsstrategin och följer därmed den ansvarsfördelning som gäller.

Andra styrdokument

Trossamfundet Svenska kyrkan äger och förvaltar varumärket Svenska kyrkan med logotyp. För att få en enhetlig tillämpning har det skapats riktlinjer, *Riktlinjer för användning av Svenska kyrkans varumärke*. Församlingar, samfälligheter, stift och den nationella nivån inom Svenska kyrkan äger rätten att använda Svenska kyrkans varumärke. Med rätten att använda varumärket följer också förpliktelsen att följa de riktlinjer som fastställts för respektive användningsområde.

Svenska kyrkans gemensamma webbplats, www.svenskakyrkan.se är Svenska kyrkans bredaste kommunikationskanal, systemägare och ansvarig utgivare är kyrkokansliets kommunikationschef. På webbplatsen ryms och samverkar Svenska kyrkans tre nivåer vilket ger förutsättningar för att skapa en bra kommunikation som ger en bild av hela kyrkans verksamhet både med medlemmar och med den stora allmänheten. Det finns *Redaktionella riktlinjer för Svenska kyrkans publika webbplats*.

Svenska kyrkans bloggplattform erbjuder en offentlig plats att uttrycka sig på för dem som har ett särskilt uppdrag i kyrkan. För detta finns *Riktlinjer för Svenska kyrkans bloggplattform*.

Många av Svenska kyrkans anställda i församlingar, på stiftskanslier och på den nationella nivån använder dagligen sociala medier för att kommunicera i sina nätverk, både privat och yrkesmässigt. Verktygen ger möjlighet för Svenska

kyrkan till dialog med medlemmar, kollegor och allmänheten. Det finns även en *Policy för användning av sociala medier i tjänsten*.

KI 2013:10

Samtliga styrdokument finns tillgängliga på Svenska kyrkans intranät.

Informationsservice och Fråga prästen

Inom kyrkokansliet finns en enhet, *Informationsservice*, som varje år svarar på tusentals frågor om Svenska kyrkan i telefon, genom mejl och i sociala medier. Det handlar om allt från kyrkoordningen och insamlingsaktiviteter till kyrkliga handlingar. Det totalt anställda som ryms i enheten kommunicerar dagligen med medlemmar, anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade i Svenska kyrkan. Även skolor, andra organisationer, myndigheter, företag och enskilda människor kontakter dem. Många ungdomar vänder sig till Informationsservice. En del skolor och församlingar kommer till Uppsala på studiebesök genom Informationsservice och kan få en särskilt anpassad genomgång i frågor som intresserar. Det finns en bred och samlad kunskap om kyrkans verksamhet och det ingår i servicen att snabbt få fram information och tillhandahålla underlag om olika områden och situationer, inte minst vid händelser som uppmärksammas i media.

Frågorna som *Informationsservice* får sammanställs och analyseras kontinuerligt och bidrar till prioritering av det material och texter som publiceras på Svenska kyrkans webbplats och intranät.

Fråga prästen är en funktion på Svenska kyrkans webbplats sedan 2002, dit människor kan vända sig med frågor av mer existentiell natur, frågor som handlar om tro, teologi och livet. I regel publiceras de frågor och svar som är av allmänt intresse kategorivis på webbsidan om den som frågat inte önskar något annat. Detta sker med signatur som inte går att identifiera.

Tjänsten *Fråga prästen* har ett tillfälligt uppehåll och är nu stängd efter tekniska fel och problem med bemanning. Konceptet ses nu över och planen är att tjänsten ska öppnas på nytt i förändrad form i slutet av 2013.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motionerna 2013:55 och 2013:60.

Enligt visionen i *Svenska kyrkans strategi för digital kommunikation och närvaro* bärs Svenska kyrkans närvaro på nätet av dess medlemmar och kommunikationen ägs av medlemmarna. Det framgår vidare i *Kommunikationsstrategi med ansvarsfördelning för Svenska kyrkan* att alla medlemmar är företrädare för Svenska kyrkan och en kommunikationsresurs men att anställda, förtroendevalda och ideellt engagerade har ett särskilt uppdrag, vilket också omfattar ett uppdrag på nätet. Här finns en utmaning och ett nytt sätt att tänka och motionären lyfter en viktig fråga i sin motion. Många medarbetare i Svenska kyrkan behöver uppmuntras till att även verka på nätet.

Enligt utskottet är behovet av policyer vad gäller digital kommunikation för nationell nivå tillgodosett. Utskottet anser att de riktlinjer och strategier som finns är bra men att de kontinuerligt behöver uppdateras och omarbetas, så att de täcker de behov som uppstår, vilket också görs, enligt chefen för kyrkokansliets informationsavdelning. Av denna anledning föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2013:55.

Personliga möten i Svenska kyrkan sker i första hand på församlingsnivå. Både i de miljöer som församlingen inbjuder till men också på andra arenor i samhället. *Informationsservice* på kyrkokansliet som hanterar tusentals frågor om Svenska

kyrkan i telefon, genom mejl och på sociala medier hänvisar därför till lokal nivå om den som ringer har frågor av mer personlig karaktär. För den som väljer att ställa frågor av mer existentiell karaktär på nätet finns normalt möjlighet att göra det på Svenska kyrkans webbplats, i funktionen *Fråga prästen*. Detta är en värdefull tjänst på nätet och utskottet vill uttrycka vikten av att skyndsamt åtgärda de tekniska och personella bekymmer som för tillfället finns och snarast öppna tjänsten på nytt. Utskottet delar motionärens önskan om att det ska erbjudas platser där människor kan få ställa sina existentiella frågor men webbtjänsten *Fråga prästen* motsvarar det som efterfrågas i motion 2013:60, varför utskottet föreslår avslag även på denna motion.

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:11

Eget produktionsbolag

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:73. I motionen föreslås att kyrkomötet uppdrar åt kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att starta ett eget produktionsbolag. Med hänvisning till pågående samtal med Berling Media om fördjupat samarbete förelår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:73.

Motionens förslag

Motion 2013:73 av Anna-Karin Westerlund, Eget produktionsbolag

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att inrätta ett eget produktionsbolag.

Bakgrund

Svenska kyrkans medieutredning

Inledningsvis bör nämnas Svenska kyrkans medieutredning som resulterade i rapporten *Kommunicera mera – med flera!* (SKU 2000:7). Utredningens sammanfattning inleds enligt följande:

Utredningen har av skäl som framgår längre fram i denna rapport ansett att kyrkans kommunikation med medlemmarna och med samhället i stort i görligaste mån bör ske genom de allmänna medier som står till buds. Därför gäller utredningens viktigaste förslag frågorna hur Svenska kyrkans samverkan med de allmänna medierna skall förbättras samt hur kyrkans kommunikation med alla dem som tillhör henne skall möjliggöras.

Tidigare kyrkomötesbehandling

Frågan om Svenska kyrkans närvaro på internet har från olika aspekter behandlats vid flera tillfällen på kyrkomötet och i kyrkostyrelsen under de senaste åren. I den aktuella motionen föreslås en utredning om ett eget produktionsbolag men i texten berörs också frågan om religionsprogram på TV.

2008 års kyrkomöte

Vid 2008 års kyrkomöte behandlades en motion (Mot 2008:44) med förslag att kyrkostyrelsen skulle utreda hur Svenska kyrkan kan starta och sända regelbundna

webb-tv-gudstjänster. Kyrkolivsutskottet menade att området borde breddas till att omfatta webb-tv i hela sin bredd och föreslog ett uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan kan starta och sända regelbunden webb-tv (KI 2008:15). Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Vid samma kyrkomöte behandlades även en motion (Mot 2008:77) om en Svenska kyrkans medieutredning. Kyrkolivsutskottet berörde i sitt betänkande KI 2008:17 frågan om public service kontra egen TV-kanal:

Svenska kyrkan bör självklart ha plats i public service. Därför är det viktigt att Svenska kyrkan regelbundet för samtal med företrädare för public service, för att befästa närvaron där. Att exempelvis starta en egen kvalitativ tv-kanal kostar mycket stora summor, och utskottet menar att Svenska kyrkan inte bör ge sig in i kostsamma projekt av den typen. Däremot kan det vara intressant att se vad exempelvis webb-tv har att erbjuda. Utskottet konstaterar också att vissa kanaler kommer och går, där närradion är ett exempel.

Motionen avslogs med hänvisning till pågående arbete på den nationella nivån.

2009 års kyrkomöte

År 2009 väcktes en motion (Mot 2009:78) om att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer, alternativt policy, för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro online. Kyrkolivsutskottet framhöll i sina överväganden vikten av att möjligheterna på internet skulle tas till vara och att arbetet skulle ske skyndsamt:

Utvecklingsmöjligheterna på nätet är många och stora. All utveckling ska inte ske på den nationella nivån, men samordningen bör ske där, så att innehållet på Svenska kyrkans webbplats växer och man på sikt kan hitta psalmer att lyssna på, se webb-tv-sända gudstjänster, göra anmälan om inträde i Svenska kyrkan eller ställa frågor on-line.

Utskottet vill att Svenska kyrkan ser de möjligheter som nätet erbjuder och är närvarande och aktiv på internet. Utskottet vill på detta område se en snabb handläggning av den nationella nivån så att inte utvecklingen på nätet hinner springa ifrån kyrkan.

Svenska kyrkan Play

Kyrkostyrelsen hanterade de två kyrkomötesuppdragen från 2008 och 2009 tillsammans och uppdraget redovisas i kyrkostyrelsens skrivelse KsSkr 2013:2 *Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå år 2012* till årets kyrkomöte. I rapporten framgår det att kyrkokansliet har genomfört ett tidsbegränsat försök kallat *Svenska kyrkan Play*. Syftet har varit att pröva möjligheterna för kyrkan att producera och sända rörliga bilder på internet. En av frågorna som man sökte svar på var om Svenska kyrkan skulle producera egna program på nationell nivå eller om Svenska kyrkan Play skulle bara vara "ett YouTube för kyrkteve". För produktionen av material inom projektet ansvarade kyrkokansliet, stift och församlingar, externa leverantörer och Berling Press.

Slutsatsen är:

att Svenska kyrkan bör arbeta med rörlig bild som en del av verksamheten och öka närvaron på internet. Webb-tv är ett sätt att synliggöra Svenska kyrkans identitet och verksamhet för den breda allmänheten genom rörlig bild. Ansvarfördelningen mellan de olika nivåerna bör följa den antagna kommunikationsstrategin. Den nationella nivån erbjuder en teknisk plattform, ger stöd till stift och producerar

övergripande material samt sänder från till exempel bokmässan, forskardagar och Årkebiskopens möte. Stift och församlingar producerar det de behöver.

KI 2013:11

I projektrapporten påpekas att utvärderingen visat att pilotperioden varit alltför kort för att man skulle kunnat involvera många stift och församlingar och att de ekonomiska resurserna var begränsade med tanke på att omfattande satsningar på rörlig bild är mycket resurskrävande.

Avslutningsvis nämner kyrkostyrelsen i skrivelsen aktiviteter som ingick i verksamhetsplanen för 2013 och hänvisar till verktygslådan på intranätet med tips för produktioner utifrån ett kommunikativt, tekniskt och juridiskt perspektiv.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:73.
--

Utskottet hade före överläggningen tillfälle att samtala med chefen för Informationsavdelningen vid kyrkokansliet. Det framgick då att samtal har inletts med Berling Media AB om fördjupat samarbete.

Utskottet menar att det inte är aktuellt att starta ett eget Svenska kyrkans produktionsbolag för webbaserat material. Numera är det vanligare att man köper produktioner av specialiserade företag. Berling Media AB kan ses som ett sådant produktionsbolag som motionären syftar på. Då Svenska kyrkan är en majoritetsägare i Berling Media AB är det naturligt att utveckla samverkan med detta företag.

Motionären tar i sin motivering upp Svenska kyrkans relation till SVT. Med anledning av det vill utskottet påminna om sitt uttalande år 2008 angående relationen till public service, nämligen att det är viktigt att Svenska kyrkan regelbundet för samtal med företrädare för public service för att befästa närvaron där. Vidare berördes behovet av webbsända gudstjänster som än så länge bara förekommer i vissa församlingar t.ex. i Sollentuna. Inom detta område behöver församlingar stöd.

Med hänvisning till pågående samtal med Berling Media AB föreslår utskottet att motionen avslås.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:12

Framtidskommission

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:5 om en framtidskommission. I motionen föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en framtidskommission. Utskottet menar att det är viktigt att diskutera framtidsfrågorna för att se vilka strategiska vägval Svenska kyrkan ska göra. Det arbete som motionären efterfrågar pågår dock redan på den nationella nivån och därför föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:5.

Motionens förslag

Motion 2013:5 av Lars-Ivar Ericson, Framtidskommission

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en framtidskommission.

Bakgrund

I motion 2013:5, *Framtidskommission*, beskrivs de utmaningar Svenska kyrkan står inför bland annat, sjunkande medlemstal, försämrad ekonomi, en åldrad befolkning och folkomflyttning från land till stad. Motionären önskar att Svenska kyrkan initierar förändrings- och förnyelsearbete i form av en framtidskommission.

Skrivelsen *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2014–2016* (KsSkr 2013:01) redogör för kyrkostyrelsens kommande arbete med framtidsfrågorna. Skrivelsen ser att utmaningarna i framtiden är mångdimensionella – teologiska, organisatoriska, ekonomiska, politiska och pedagogiska.

I arbetet med att göra strategiska vägval utifrån de utmaningar som Svenska kyrkan möter har kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna sedan 2011 en pågående samtalsprocess. Samtalen har inför 2014–2016 resulterat i ett antal prioriterade områden för kyrkokansliet: analys/omvärld/forskning, administrativa stödfunktioner, stöd till församlingens grundläggande uppgift, kommunikation och barn och unga.

Analys/omvärld/forskning

Det första prioriterade området är analys/omvärld/forskning. Kyrkokansliet bedriver kontinuerligt forsknings- och analysarbete, som ger underlag till Svenska kyrkans teologiska och strategiska reflektion över sin identitet och sin nationella

och internationella omvärld. Analysarbetet handlar bland annat om att iakttaga samhällsförändringar inom områden som medlemsutveckling, ekonomi, demografi och värderingar. Särskilda utredningar och revideringsarbeten med sikte på framtiden har också genomförts under senare år bl.a. *Närhet och samverkan* och *Svenska kyrkans utbildningar i framtiden*. Nu pågår arbete för att bearbeta och sjösätta de beslut som tagits med anledning av utredningarna. *Den svenska kyrkhandboken* genomgår en genomgripande revision med syfte att främja ett väl fungerande gudstjänstfirande i vår tid.

Kyrkokansliet tillhandahåller redskap till stöd för arbetet med omvärldsanalys. *Statistikdatabasen* är ett sådant redskap i analysarbetet. Den är tillgänglig för anställda, förtroendevalda och andra intresserade. Den bidrar med statistiskt material för såväl församlingsnivå som nationell nivå. *Nyckeln till Svenska kyrkan* är ett dokument som kyrkokansliet tar fram varje år där kan man ta del av olika artiklar med sikte på framtiden.

Svenska kyrkans roll i den svenska välfärden

Under senare år har Svenska kyrkans roll som välfärdsaktör i framtiden bearbetats på flera olika sätt. Genom beslut i kyrkomötet fick kyrkostyrelsen i uppdrag att planera och genomföra långsiktiga reflektionsprocesser om *Kyrkans socialpolitik i en ny tid* (Mot 2007:5 och KI 2007:2). Anledningen var dels de förändringar som sker i svensk välfärd, dels de nya möjligheterna Svenska kyrkan står inför när det gäller att gå in som aktör i välfärden efter relationsändringen mellan kyrka-stat år 2000. Idag pågår *reflektionsprocesser* om kyrkans socialpolitiska roll i samtliga stift. Kyrkokansliet och Sensus studieförbund bistår med support i dessa processer när behov finns. Supporten kan handla om konsultativt stöd, medverkan vid seminarier och material. Exempel på material för stöd i samtal om Svenska kyrkans sociala roll är *Nya möjligheter*(2009).

Kyrkostyrelsen har vidare tillsatt en välfärdsutredning med uppgift att undersöka om Svenska kyrkan bör inrätta en särskild utförarorganisation för tyngre välfärdsuppgifter, samt hur en sådan i så fall skulle kunna vara konstruerad. Resultatet av utredningen kommer att presenteras under hösten 2013.

Juni 2013 antog kyrkostyrelsen plattformen *Svenska kyrkans roll och uppgift i den svenska välfärden*. Syftet med plattformen är att beskriva motiv, principer och värden som ska vara vägledande för Svenska kyrkan som aktör i välfärden. Plattformen tecknar tre möjliga roller för Svenska kyrkans engagemang i välfärdsfrågor:

- ◆ *Röstbärare och påverkansaktör* – Svenska kyrkan tar ställning i samhällsfrågor på grundval av kyrkans grundläggande värderingar och visioner om det goda livet. Svenska kyrkan har ett bidrag till det politiska samtalet utan att vara partipolitisk.
- ◆ *Utförare av välfärdstjänster* – Svenska kyrkan kan vara utförare av tjänster inom välfärdssamhället. Det kan vara ett uttryck för Svenska kyrkans diakoni- och samhällsansvar.
- ◆ *Samverkanspart* – Svenska kyrkans helhetssyn på människan i ett komplext samhälle inkluderar samverkan i olika former. I samhället finns en förväntan om sådan samverkan och med sin långa erfarenhet förfogar Svenska kyrkan över ett omfattande kontaktnät.

Motionären föreslår att förutom anställda och förtroendevalda kan också representanter för näringsliv ingå i en framtidskommission. Kyrkokansliet har i sin kontinuerliga verksamhet ett stort kontaktnät med olika samhällsaktörer, institutioner, myndigheter, andra kyrkor, frivilligorganisationer och departement där

samtal om nutid och framtid kan föras. Svenska kyrkan är till exempel genom sitt medlemskap i Sveriges Kristna Råd (SKR) del i nätverket *Kyrka – Arbetsliv i Samverkan*. I nätverket möts fackliga organisationer, arbetsgivarorganisationer, kyrkor och samfund till samtal och erfarenhetsutbyte för att tillsammans öka sina kunskaper om människan i arbetslivet.

En annan arena där Svenska kyrkan finns med är den årliga *Almedalsveckan*, tillsammans med politiker, beslutsfattare, opinionsbildare, medlemmar och andra intresserade i frågor som handlar om både nutid och framtid. Ytterligare en arena är *Bok & Bibliotek* med scenen *Se människan*, som är en arena för omvärldsanalys och bearbetning i mötet mellan litteraturen och aktuella existentiella frågor.

Ett av kyrkostyrelsens prioriterade områden är stöd till de administrativa stödfunktionerna. Detta stöd kommer att innebära att gemensamma lösningar utarbetas för att frigöra resurser i församlingarna för att använda till den grundläggande uppgiften. Det skulle kunna innebära mer tid för omvärldsanalys och strategiarbete på lokal nivå. Exempel på administrativt stöd är GIP (gemensam IT-plattform), GTP (gemensam telefoniplattform) och GAS (gemensamt administrativt stöd) – inledningsvis inom ekonomi- och lönehantering.

Frågorna kring framtiden är centrala i Svenska kyrkan. Vid kyrkomötet 2011 behandlades också en motion 2011:67 med förslag om att tillsätta en framtidskommission. Motionen avslogs, samtidigt som Kyrkolivsutskottet delade motionärens uppfattning ”att det är viktigt att diskutera framtidsfrågor för att se vilka strategiska vägval Svenska kyrkan ska göra. Utskottet menar dock att ett sådant arbete redan pågår”. (KI 2011:14)

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:5.

Frågorna kring framtiden är centrala i Svenska kyrkan. Utskottet menar att analys och framtidsspaning behöver genomsyra allt arbete på församlings-, stifts- och nationell nivå för att förändring och förnyelse ska vara möjlig. Med respekt för respektive nivåns roll behöver arbetet, med de utmaningar Svenska kyrkans står inför, ske i en anda av samförstånd. Omvärldsanalys och mod till förändring hör hemma i arbetet med församlingsinstruktionen och ansvaret för församlingens gudstjänstliv, undervisning, diakoni och mission. I detta arbete blir stiftens reflektion över både sin egen roll och hur stödet till församlingarna ska utformas viktigt.

Kyrkolivsutskottet menar att arbete med framtidsfrågorna redan pågår på kyrkokansliet och att en framtidskommission inte är den bästa formen för analys av och reflektion om framtidsfrågorna. Andra former av mötesplatser mellan personal, förtroendevalda och företrädare för exempelvis näringslivet där samtal förs om de utmaningar som Svenska kyrkan står inför är att föredra.

I Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån åren 2014–2016 är framtidsfrågorna ett prioriterat område och under senare år har en rad utredningar och revideringsarbeten med sikte på framtiden genomförts.

Kyrkolivsutskottet behandlade en motion vid 2011 års kyrkomöte (KI 2011:14) med förslag om att tillsätta en framtidskommission. Utskottet föreslog att motionen skulle avslås vilket också blev kyrkomötets beslut. Utskottet motiverade sitt beslut med ”att det är viktigt att diskutera framtidsfrågor för att se vilka strategiska vägval Svenska kyrkan ska göra. Utskottet menar dock att ett sådant arbete redan pågår”. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen med samma motivering.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:13

Hanterandet vid avslag av präst- och diakonkandidater

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:68, Hanterandet vid avslag av präst- och diakonkandidater.

Kyrkolivsutskottet konstaterar i likhet med Läronämnden att ansvaret för antagning till vinningstjänsten ligger på stiftsnivå och fullgörs av biskop och domkapitel. Utskottet föreslår därför att motion 2013:68 avslås i sin helhet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:68 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:68 punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:68 punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2013: 68 av Helena Klahr Fast, Hanterandet vid avslag av präst- och diakonkandidater

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att rekommendera antagningsenheterna i stiftet att minska väntetiden efter avslag till nästa möjlighet att bli antagen som präst- och diakonkandidat från fem till tre år.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att rekommendera antagningsenheterna i stiftet att meddelandet om avslag ska lämnas i samband med ett längre personligt samtal.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att sammanställa skriftliga instruktioner för hur antagnings- och urvalsprocessen går till, så att både kandidater och kyrkans anställda kan veta vad som gäller.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2013:68 i Ln 2013:13y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Blivande diakoner och präster genomgår ett antagningsförfarande. I motion 2013:68 vill motionären att antagningsenheterna på stiftet rekommenderas att minska väntetiden till ny prövning för dem som fått avslag från fem till tre år. Antagningsenheterna ska också rekommenderas att besked om avslag ska lämnas i samband med ett längre personligt samtal. Därutöver ska kyrkostyrelsen sammanställa skriftligt instruktioner för hur antagnings och urvalsprocessen går till.

Det finns grundläggande bestämmelser i kyrkoordningen om hur man får uppdraget som diakon och präst och vem som ansvarar för att pröva diakon- och

prästkandidaternas kunskaper och lämplighet. Uppdraget att vara diakon eller präst gäller för hela Svenska kyrkan men lämplighetsprövning och vigning sker stiftsvis. Enligt 31 kap. 5 § och 32 kap. 5 § i kyrkoordningen får biskopen endast viga dem som domkapitlet godkänt i diakon- respektive prästexamen. Villkoret för att provas i examen är att kandidaterna genomgått utbildning och praktisk tjänstgöring som kyrkostyrelsen fastställt. Det är sedan domkapitlets uppgift att i examen pröva kandidatens kunskaper och lämplighet, 31 kap. 7 § respektive 32 kap. 7 §. Kyrkoordningen fastställer att en lämplighetsprövning ska ske, men ger inga instruktioner om hur prövningen ska gå till. Det är en fråga för varje domkapitel att avgöra hur antagningen ska utformas.

Antagningsförfarandet är en process där lämplighetsbedömningen ingår som en del. Den slutliga prövningen sker inför antagningen till det avslutande profilåret, då intyg från domkapitel och biskop krävs för att vara behörig till diakon- respektive prästutbildning.

Tidigare motioner

Flera motioner har under senare år uppmärksammat lämplighetsprövningen till vigningstjänsten. Under 2007 avslog kyrkomötet två motioner 2007:14 och 48 som båda innehöll förslag om utredningar om frågor angående lämplighetsprövningen till vigningstjänsten.

Några år senare kom ytterligare en motion 2009:17 i ärendet. I den föreslår motionären att antalet kandidater som provas vid varje antagningstillfälle begränsas, att omprövning efter två år blir möjlig för den kandidat som inte bedömts lämplig och att antagningskonferenserna bara ska ha möjlighet att säga ja eller nej till en kandidat. Kyrkomötet avslog också den motionen. Tillsyns- och uppdragsutskottet anförde i sitt övervägande (TU 2009:3) att diakon- och prästkandidater måste känna trygghet i att antagningen sker på ett professionellt och likvärdigt sätt, men att antagningsförfarandet inte ytterligare ska regleras i kyrkoordningen. Utskottet menade att man bör finna en samsyn när det gäller antagnings- och lämplighetsfrågor i Svenska kyrkan, men att det ska ske genom samråd mellan stiftet, framförallt i biskopsmötet.

I en motion till förra årets kyrkomöte, Mot 2012:10 *Säkra mångfalden i våra vigningstjänster*, föreslås att mångfalden i stiftens rekryteringsprocesser ska ses över och att en åtgärdsplan för detta ska upprättas. Även denna motion avslogs av kyrkomötet. Kyrkolivsutskottet (KI 2012:4) delade motionärens syn att mångfald är en tillgång i rekryteringen av blivande diakoner och präster men utskottet avslog motionen med hänvisning till att antagningsförfarandet till vigningstjänsten är ett stiftsansvar.

Biskopsmötet

Det finns ett stiftsgemensamt dokument för antagning till präst, *Att bli präst i Svenska kyrkan* (Biskopsmötet 1994). Dokumentet beskriver kriterier och huvuddrag för antagningsförfarandet för hela kyrkan vid antagning av prästkandidater. Brevet gavs ut i samverkan med Svenska kyrkans utbildningsnämnd och reviderades 1997. Samråden om antagning av både diakon- och prästkandidater har på olika sätt återkommit i biskopsmötet. Under 2007 och 2008 ledde samtalen fram till en gemensam promemoria *Antagning och lämplighetsprövning*. Ambitionen med promemorian har varit att alla som anmält intresse för att bli diakon eller präst i Svenska kyrkan ska tas emot på ett likvärdigt sätt.

Under 2012 påbörjade biskopsmötet formuleringen av ett nytt biskopsbrev. Brevet kommer att färdigställas under 2013 och innehålla beskrivning av kriterier

och en normalmodell för antagning av både diakoner och präster. Stiftsdiakoner och prästrekryterare med särskild kompetens och ansvar för dessa frågor på stiftet har fungerat som referensgrupp i denna process.

Kriterierna fungerar som redskap i det direkta arbetet med antagningen. De har som syfte att finna kandidater som svarar mot församlingarnas behov av lämpliga präster och diakoner. Rekrytering utifrån särskilda kriterier handlar också om en omsorg om de personer som ska tjänstgöra i vinningstjänsten, att de kommer till sin rätt och kan växa i sina uppdrag.

Materialet ska kunna användas för kandidaterna att ta spjörn emot i deras funderingar inför uppgiften som diakon eller präst i Svenska kyrkan. Biskopsbrevet kan användas på olika sätt under utbildningens gång till exempel som disposition av samtal och vid utformning av praktikrapporter.

Stiftens nätverk för stiftsdiakoner och prästrekryterare träffas varje år för gemensam reflektion, seminarier och föreläsningar med anknytning till antagning- och lämplighetsprövning till vinningstjänsten. Under våren sammanstrålade nätverket till gemensam kompetensutveckling i ämnet ”att rekrytera utan att diskriminera” tillsammans med Diskrimineringsombudsmannen. Vid höstens nätverksmöte i november kommer det nya biskopsbrevet följas upp tillsammans med biskoparna Esbjörn Hagberg och Ragnar Persenius.

Utskottets överväganden

Rubrik

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:68 punkt 1, 2 och 3.

Motionären menar att väntetiden för den kandidat som har fått avslag ska minska från fem till tre år och att avslag ska lämnas i samband med ett längre personligt samtal.

Kyrkolivsutskottet fick en inledande beskrivning av hur antagningsförfarandet av blivande diakoner och präster går till av utskottets två biskopar. Informationen gav särskild inblick i de stift biskoparna representerade men också en allmän överblick av vad som gäller för hela Svenska kyrkan. Under samtalets gång delades erfarenheter om lämplighetsprövningen från fler stift. Det framkom att stiftet vinnlägger sig om att ge god information till de studerande och skapa transparens i antagningsförfarandet och på olika sätt ge stöd till kandidaterna bland annat genom stiftens rekryteringsansvariga.

Det finns en normalmodell för antagning som samtliga stift följer samtidigt som tillämpningen tar hänsyn till de förutsättningar som varje stift har. I biskopsmötet sker också samråd för en gemensam hållning när det gäller antagnings- och lämplighetsfrågorna.

Utskottet konstaterar att det är biskopens uppgift att avgöra om en kandidat ska provas på nytt och hur ett besked om avslag ska ges.

Motionären efterfrågar också skriftliga instruktioner för antagnings- och lämplighetsprövningen av blivande diakoner och präster. Biskopsbrevet *Att bli präst i Svenska kyrkan* är ett sådant dokument som anger gemensamma kriterier och en normalmodell för antagning av präster i Svenska kyrkan. Under hösten kommer biskopsmötet presentera ett nytt brev med redogörelse av kriterier och normalmodell att använda som redskap i stiftens arbete med antagning av både diakoner och präster. Biskopsbrevet kommer att vara väl känt bland diakon- och prästkandidaterna då det kan användas på olika sätt under utbildningens gång till exempel som disposition av samtal och vid utformning av praktikrapporter.

Under 2012 behandlade Kyrkolivsutskottet också en motion som handlade om lämplighetsprövning till vigningstjänsten. Utskottet konstaterade även då att antagningsförfarandet är ett stiftsansvar.

Med hänvisning till vad Läronämnden skriver i sitt yttrande att ”hela ansvaret för antagning till vigningstjänsten ligger på stiftsnivå och fullgörs av biskop och domkapitel” föreslår utskottet att motion 2013:68 avslås i sin helhet.

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Antagning av präst- och diakonkandidater

Läronämndens yttrande över motion 2013:68

Antagning av präst- och diakonkandidater har att göra med stiftets identitet och funktion inom Svenska kyrkan. Hela ansvaret för antagning av präst- och diakonkandidater ligger på stiftsnivå och fullgörs av biskop och domkapitel.

Uppsala den 21 augusti 2013

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Christopher Meakin, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:14

Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:89 om Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. I motionen föreslår motionärerna dels att kyrkostyrelsen ska utreda hur den nationella nivån fortsättningsvis ska ta ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet dels att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Utskottet menar att Svenska kyrkan på den nationella nivån har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturlivet kring kyrkomusikens roll i samhället och föreslår därför att motionen ska bifallas.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89 punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89 punkt 2.

Motionens förslag

**Motion 2013:89 av Britt Louise Agrell och Anna Lundblad Mårtensson,
Svenska kyrkans ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga
kulturarvet**

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur nationell nivå fortsättningsvis ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att etablera ett brett samråd kring kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Bakgrund

Utredningen *Kyrkan mitt i musiklivet*

Det har gått tio år sedan utredningen *Kyrkan mitt i musiklivet* (SKU 2003:3) presenterades. Motionärerna konstaterar i likhet med utredningen att "Svenska kyrkan är den största konsertarrangören i landet" och att kyrkan därför har ett stort ansvar för hela samhällets musikliv. Samtidigt betonades i utredningen vikten av att samhället och kyrkan gemensamt tar ansvar för att människor också i fortsättningen ska ha möjlighet att få ta del av musik i kyrkorummet.

Utredningen och dess förslag mottogs väl av remissinstanserna. Bland annat presenterades förslag om att Svenska kyrkan skulle utveckla ett samråd med andra

aktörer inom samhällets musikliv. Något regelbundet formaliserat samråd har dock inte utvecklats.

Svenska kyrkan som kulturaktör

I sitt remissvar till kulturdepartementets betänkande *I samspel med musiklivet - en ny nationell plattform för musiken* (SOU 2010:12) beskriver Svenska kyrkan sin roll som kulturaktör enligt följande:

Svenska kyrkan beskrivs i kulturutredningen (SOU 2009:16) som ”en av landets största aktörer i svenskt kulturliv”. Svenska kyrkan är Sveriges största medlemsorganisation med sina nära sju miljoner medlemmar och bedriver och finansierar en landsomfattande verksamhet och är därmed en naturlig samverkanspartner i regionerna. Det sammanhållna kulturarv som landets kyrkobyggnader utgör är centrala platser för musikens utövande. För Svenska kyrkan är beröringspunkterna mellan kulturarvet och kulturen betydelsefulla. Vikten av att se samman kultur och kulturarv exemplifieras av musiken. Musiken i Svenska kyrkan är ett levande exempel på ett immateriellt (musicerande) och materiellt (orglar m.m.) kulturarv i många kyrkorum. Begreppen berika, utveckla och levandegöra fångar den vitala och nyskapande process som människans förhållande till kulturarv i grunden handlar om.

Prioriteringar på den nationella nivån

Svenska kyrkans nationella nivå ska bland annat stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet och verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning.

I verksamhetsplanen 2011–2013 tillhörde de kyrkomusikaliska frågorna inte prioriterade områden och resurserna minskade inom området. Idag finns en person anställd med inriktning mot kyrkomusikaliska utbildningsfrågor. Den nationella nivån har därför idag inte resurser att stödja, samordna och säkerställa den musikaliska utvecklingsverksamheten vilket också påverkar möjligheten att ta ett gemensamt ansvar och vara en tydlig samtalspartner med samhällets aktörer.

I kyrkostyrelsens skrivelse *Verksamhet och ekonomi för den nationella nivån 2014–2016* hänvisas till den nationella nivåns uppgift att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen om religion och livstolkning. Där sägs:

En viktig metod är möten och gemensamma processer där stiftsmedarbetare, teologer m.fl. deltar tillsammans med konstnärer, dramatiker, musiker och andra professionella utövare av kultur. Syftet är att fördjupa kontakterna mellan kyrka och kulturliv och bidra till ömsesidigt utbyte av perspektiv och kunskap.

Kostnader och finansiering av kultur ökar jämfört med detaljbudget 2013 och tidigare beslutad rambudget. (KsSkr 2013:1).

KMR:s skrivelse

Kyrkomusikernas riksförbund (KMR) har nyligen skickat in en skrivelse till kyrkostyrelsen där man understryker att musiken har ett omistligt värde i kyrkans uppgift att vara ett ansikte utåt liksom för det dagliga livet i församlingarna. När församlingarna och stift försöker finna en framtidsväg är ofta musiken ett viktigt redskap man använder sig av. Därför vänder sig KMR till kyrkostyrelsen för att

uppmärksamma behovet av kyrkomusikalisk kompetens på den nationella nivån. De områden som KMR ser som särskilt viktiga och där särskild kyrkomusikalisk kompetens krävs på nationell nivå är barn och unga, liturgiska frågor, handboksfrågor, ekumeniskt arbete, större symposier, festivaler och liknande arrangemang – och mycket, mycket mer.

Kulturstipendier och Kyrkomusikersymposiet

Den nationella nivån ansvarar för kulturstipendierna som delas ut varje år till kulturutövare. Stipendierna vill uppmuntra till nyskapande arbeten om tro- och livsfrågor, och till utbyte och dialog mellan kyrka och kulturutövare. Den sammanlagda stipendiesumman uppgår till 500 000 kronor och delades under 2012 mellan fem stipendiater. Två av projekten 2012 var inriktade på musik.

Vart fjärde år ansvarar den nationella nivån tillsammans med Sensus för *Kyrkomusikersymposiet*. Under 2010 samlade symposiet 1 300 deltagare. Nu pågår planering av nästa symposium som har temat *Musiklivet mitt i kyrkan – kyrkan mitt i musiklivet* och äger rum 2014. Symposiet pågår under tre dagar och vill ge både inspiration och möjlighet till kompetensutveckling. Handläggaren med inriktning på utbildningsfrågor finns för närvarande med i planeringsarbetet.

De Ungas Kyrkomöte

Svenska Kyrkans Unga har genom De Ungas Kyrkomöte uppmärksammat den aktuella motionen och ställer sig positiva till en utredning om hur den nationella nivån ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet och tycker att det är bra om det kan ske genom ett brett samråd. De Ungas Kyrkomöte säger också:

Det är viktigt att kyrkomusiken har fortsatt stor betydelse i samhället och vi ser heller inga stora problem med att kyrkomusiken spelas utanför kyrkorummet. Vi tror inte som motionären att man försvagar musikens ställning genom att spela den på flera ställen utan vi tror mer på att vi som använder oss av kyrkomusiken kan influeras av varandra.

Tidigare kyrkomötesbehandling

I kyrkomötet har motioner om musikundervisning och orgelundervisning i församlingen behandlats vid flera tillfällen. 2009 (Mot 2009:56 och 79) i betänkandet *Kyrkans musikundervisning* (KI 2009:5) och 2010 (Mot 2010:3) i betänkandet *Musikundervisning anordnad av Svenska kyrkan* (KI 2010:3). 2010 behandlades även motionen *Det klingande kulturarvet – vem tar ansvar för det?* (Mot 2010:21). I motionen föreslås att kyrkostyrelsen skulle utreda hur en kyrkomusikalisk fond med uppdrag att utveckla och bevara Svenska kyrkans kulturarv ska utformas. Kyrkolivsutskottet menade att Svenska kyrkan har ett stort ansvar för att förvalta och utveckla musiken i kyrkan, men att området bör stödjas på andra sätt än genom en fond. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Utskottets överväganden

Rubrik

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2013:89 punkt 1 och 2.

Kyrkokansliet har sakkunskap inom olika områden, som syftar till att stödja stift och församlingar med att möta förändrade förutsättningar i samhället, till exempel inom området kultur dock inte med kyrkomusikalisk inriktning. Motionärerna vill att en utredning tillsätts för att ta reda på hur den nationella nivån ska ta sitt ansvar för kyrkomusiken som en del av det kyrkliga kulturarvet. Utskottet stödjer tanken på en utredning.

Utskottet menar att kulturarvet inte är något statiskt utan ständigt förändras genom nytolkning och omformulering. Kyrkomusiken som en del av kulturarvet ska ha bredd, djup och kvalitet.

Denna syn står i samklang med målen för arbetet med kulturfrågorna på kyrkokansliet: att verka för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen mellan religion och livstolkning. Syftet med kulturarbetet på den nationella nivån är också att fördjupa kontakterna mellan kyrka och kulturlivet i övrigt och bidra till ömsesidigt utbyte av perspektiv och kunskap. Utskottet menar att det är viktigt att också musiken i kyrkan får utrymme i dessa mål. Ett brett samråd bör därför etableras för att utveckla kyrkomusikens framtida roll i samhällets kulturliv.

Musiken berör människor, oberoende av ålder, bakgrund och kultur och tar vid där orden tystnar. I församlingens mitt, i gudstjänsten och det gemensamma mötet med Gud är musiken, lovsången och bönen lika självklara som det talade ordet och nattvarden. Uppgiften för den nationella nivån och stiften är att stödja församlingarna i den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva mission och diakoni, men också att vara kyrkans röst utåt såväl i det svenska samhället som internationellt. Utskottet menar att Svenska kyrkan på nationell nivå har ett stort ansvar för att stödja, samordna och utveckla kyrkans musik samt föra dialog med företrädare för myndigheter och kulturliv kring kyrkomusikens roll i samhället och föreslår därför att kyrkomötet bifaller motionen i sin helhet.

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Eva Lindström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Åke Bonnier och Antje Jackelén har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:15

Solidaritet med det ofödda barnets rätt till liv som en egen skyddsvärd individ

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:47 om solidaritet med det ofödda barnets rätt till liv som en egen skyddsvärd individ. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att utreda hur Svenska kyrkan ska ge uttryck för det ofödda barnets rätt till skydd av sitt liv och hur det ska komma till uttryck, i ord och handling, i kyrkans liv och opinionsbildning.

Utskottet hänvisar till sina överväganden vid 2009 års kyrkomöte, bl.a. att det inte finns en enda kristen hållning, att frågan är komplicerad och att det inte är önskvärt att kyrkan utarbetar generella principer. Det viktiga i ett kristet synsätt är att värna livet och ansvarsfulla relationer.

Med denna motivering föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:47.

Motionens förslag

Motion 2013:47 av Lennart Sacrédeus och Margit Borgström, Solidaritet med det ofödda barnets rätt till liv som en egen skyddsvärd individ

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning för att ta fram hur Svenska kyrkan ska ge uttryck för det ofödda barnets rätt till skydd av sitt liv och hur det ska komma till uttryck, i ord och handling, i kyrkans liv och opinionsbildning.

Bakgrund

Frågan om Svenska kyrkans inställning till aborter har varit föremål för en lång debatt. Frågan har behandlats, om man ser på de senaste två decennier, flera gånger i Ombudsmötet under 1990-talet och sedan i kyrkomötet (KI 2002:3, 2003:3, 2007:13 och 2009:10).

I bakgrundsbeskrivningen i Kyrkolivsutskottets betänkande *Sexualitet och mänskliga rättigheter* (KI 2007:13) finns bland annat en genomgång av abortlagstiftningen, av Svenska kyrkans stöd till de utsatta och av det resursmaterial som har tagits fram på den nationella nivån i Svenska kyrkan. I Kyrkolivsutskottets betänkande *Aborter* (KI 2009:10) refereras främst häftet *När livet inte blir som vi tänkt oss* som utkom 2005 på uppdrag av kyrkomötet.

Abortlagstiftningen

Den nu gällande abortlagstiftningen i Sverige ger kvinnan rätt att själv bestämma om hon vill göra abort fram till artonde graviditetsveckan. Efter artonde veckan görs abort först efter prövning av Socialstyrelsens rättsliga råd och beviljas bara om synnerliga skäl föreligger, såsom svåra fosterskador, kromosomavvikelser och mycket svåra sociala situationer. Abort kan beviljas längst till och med tjugoundra graviditetsveckan. Tillstånd till abort får inte lämnas om fostret kan antas vara livsdugligt utanför livmodern.

När livet inte blir som vi tänkt oss

När livet inte blir som vi tänkt oss är en vägledning för bemötande av kvinnor som överväger att göra eller har genomgått abort samt berörda män. Enligt baksidesinformationen är broschyren:

... en vägledning för det respektfulla samtalet om abortval. Genom denna vägledning går Svenska kyrkan in i samtalet som en samtalspartner bland många, utan anspråk på att ha tolkningsföreträde och utan anspråk på att alla i Svenska kyrkan tycker likadant.

Av innehållet nämns vidare information om lagstiftning och sjukhuskyrkans arbete samt statistik. Vidare innehåller häftet undersökningar, etiska överväganden och råd inför samtal med berörda i en abortvalsituation. I vägledningen finns också information om fördjupningsmaterial.

Läronämnden

I sitt yttrande *Stärk människovärdet – motverka korrumpning av de mänskliga rättigheterna* (Ln 2007:16y) hänvisade Läronämnden till sina tidigare yttranden från 1994 och 1998.

I yttrandet från 1994 med anledning av en motion om klarare kristet ställningstagande i abortfrågan anförde Läronämnden angående fostret (första avsnittet är ett citat från ett yttrande från 1993):

Kyrkan lär att fostret har integritet och orubbligt värde, och att mänskligt liv startar i konceptionsögonblicket. Kyrkan vill förmedla respekt och ödmjukhet inför livet.

Här finns utrymme för olika ställningstaganden på den angivna grunden, som dock alltid innebär att fostret ses som en människa i vardande.

Allvaret i abortfrågan och dess etiska dilemma för människor som direkt berörs ger kyrkan stort moraliskt ansvar och en grannliga självavårdande uppgift.

Läronämndens yttrande med anledning av en motion om stöd i abortsituationer (Ln 1998:504) lyder:

Läronämnden understryker vikten av att både kvinnan och mannen i en abortsituation ges adekvat stöd och pastoral omsorg, både när abort övervägs och olika alternativ diskuteras och efter det att en abort genomförts.

Den pastorala omsorgen kan ges i samtal och upprättande och stärkande av sociala nätverk, där mannen, familjen, kyrkan och sam-

hället i stort kan bidra på olika sätt. Det är angeläget att de kvinnor som övervägt abort men fullföljt graviditeten får det stöd de behöver.

KI 2013:15

Beträffande det etiska dilemma i en abortsituation hänvisar läronämnden till sitt yttrande Ln 1994:504.

Kyrkolivsutskottet

Kyrkolivsutskottet delade i sitt betänkande år 2009 (KI 2009:10) motionärens oro över det stora antalet aborter men poängterade samtidigt att det inte finns enbart ett enda kristet synsätt på abortfrågan. Utskottet betonade att Svenska kyrkan har en själavårdande uppgift i en abortsituation och att det på grund av frågans komplexitet inte var önskvärt att kyrkan skulle utarbeta generella principer. Det viktiga i ett kristet synsätt var enligt utskottet att värna livet och ansvarsfulla relationer.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:47.
--

Kyrkolivsutskottet vill se på den svåra och känsliga frågan om aborter utifrån vad som är kyrkans uppgift vid mötet med personer som på olika sätt är berörda vid en abortsituation. Kyrkan ska erbjuda stöd och bära fram budskap om Guds kärlek.

Kyrkolivsutskottets överväganden i betänkande 2009:10 är fortfarande aktuella. Utskottet avslutade enligt följande.

Det finns inte enbart ett enda kristet synsätt, ---, och inte heller enbart ett kristet synsätt i abortfrågan. Frågan om abort är en mycket komplicerad fråga och det är inte önskvärt att sträva efter att Svenska kyrkan ska utarbeta generella principer. Det viktiga i ett kristet synsätt är att värna livet och ansvarsfulla relationer.

Motionens förslag syftar till att formulera en enda kristen hållning som sedan ska vara rättesnöret ”i kyrkans liv och opinionsbildning”. Detta strider mot utskottets hållning som det uttrycks i det citerade stycket.

Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Elisabeth Rydström, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig i beslutet om avslag på motion 2013:47 av Lennart Sacrédeus och Margit Borgström, Solidaritet med det ofödda barnets rätt till liv som en egen skyddsvärd individ, till förmån för bifall till motionen.

Marianne Kronbäck

Särskild mening

Vi menar att utskottet borde föreslå kyrkomötet att bejaka motion nr 2013:47.

Berit Simonsson och Berth Löndahl

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:16

Arbete mot prostitution och trafficking

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:21. I motionen föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att bilda ett samordningsorgan för arbete mot prostitution och trafficking. Utskottet hänvisar till sina tidigare överväganden med anledning av liknande motioner vid de två föregående kyrkomötena. Då motiverade utskottet sina förslag till avslag med att detta arbete ska ske lokalt och att kyrkan borde samarbeta med andra aktörer i befintliga strukturer och inte skapa nya. Med samma motivering föreslås nu avslag till motion 2013:21.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:21.

Motionens förslag

Motion 2013:21 av Margareta Viklund, Arbete mot prostitution och trafficking

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fatta beslut om att bilda ett organ för att samordna arbetet för församlingar, stift, andra kyrkor samt myndigheter i arbetet mot prostitution och trafficking.

Bakgrund

Motionären hänvisar i sin motivering till sina motioner till 2011 och 2012 års kyrkomöten (Kl 2011:8 och Kl 2012:7) om insatser mot prostitution och trafficking. I Kyrkolivsutskottets betänkanden (Kl 2011:12 och Kl 2012:01) nämns vissa exempel på arbete mot prostitution inom Svenska kyrkan och samarbete med andra aktörer inom dessa områden: verksamheten vid S:ta Clara kyrka i Stockholm, inom stadsmissionerna, Hela människan och även inom Svenska kyrkan i utlandet. Vidare nämns att det förekommer att diakoner arbetar på kvinnojourer. Motionerna avslögs av kyrkomötet med motiveringen att detta arbete sker och ska ske lokalt och att kyrkan borde samarbeta med andra aktörer i befintliga strukturer och inte skapa nya. Kyrkolivsutskottet beskrev arbetet inom Svenska kyrkan som komplement till övriga samhällets insatser. Utskottet hänvisade särskilt till kyrkans självårdskompetens och församlingen som läkande miljö.

Årets motion har i viss mån en annan inriktning än de tidigare. Nu föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att bilda ett organ för samordning av arbetet mot prostitution och trafficking inom Svenska kyrkan på olika nivåer men även med andra kyrkor och myndigheter.

I sammanhanget kan nämnas att regeringen i juli 2008 överlämnade en skrivelse (Skr.2007/08:167) till riksdagen innehållande en handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Handlingsplanen riktade sig till ett flertal myndigheter för att dessa var för sig och tillsammans skulle bidra till att motverka prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Samarbete med frivilliga organisationer nämns i uppdraget. Brottsförebyggande rådet (Brå) fick i uppdrag av regeringen att följa upp och utvärdera handlingsplanen. Rådets rapport *Prostitution och människohandel för sexuella ändamål, Slutredovisning av regeringens handlingsplan* (Rapport 2011:18) finns på internet. Samverkan med frivilliga organisationer nämns i olika sammanhang men det tycks handla om organisationer som arbetar specifikt med utsatta grupper t.ex. kvinnojourer. Det framgår vidare att regeringen vill stärka arbetet:

Regeringen avser att vidta åtgärder för en fortsatt och utvecklad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer på nationell nivå i arbetet mot prostitution och människohandel. Regeringen avser att ge Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att fördela medel och samordna arbetet.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:21.

Kyrkolivsutskottet poängterade vid sin behandling av de snarlika motionerna år 2011 och 2012 att arbete mot prostitution och trafficking är angeläget och viktigt. Utskottet menade att detta arbete sker och ska ske lokalt och att kyrkan borde samarbeta med andra aktörer i befintliga strukturer och inte skapa nya. Med de motiven föreslog utskottet att motionerna skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag. Kyrkolivsutskottet beskrev vidare arbetet inom Svenska kyrkan som komplement till övriga samhällets insatser. Utskottet hänvisade särskilt till kyrkans självärdskompetens och församlingen som läkande miljö.

I den aktuella motionen föreslås att den nationella nivån ska samordna arbetet inom Svenska kyrkan och med andra kyrkor och myndigheter. Kyrkolivsutskottet håller fast vid sina tidigare bedömningar och föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2013:21.

Uppsala den 26 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Leena Björstedt, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Bo Lindell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.

I bakgrundsbeskrivningen i betänkandet hänvisas till att

Regeringen avser att vidta åtgärder för en fortsatt och utvecklad samverkan mellan myndigheter och frivilligorganisationer på *nationell* nivå i arbetet mot prostitution och människohandel. Regeringen avser att ge Länsstyrelsen i Stockholms län i uppdrag att fördela medel och samordna arbetet.

Detta borde innebära att även Svenska kyrkan på *nationell* nivå är att anse som en självklar samarbetspartner.

Frågan är dock inte enbart aktuell för Stockholmsregionen utan för hela landet.

Jag reserverar mig mot beslutet till avslag på motion 2013:21 Arbeta mot prostitution och trafficking.

Marianne Kronbäck

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2013:17

Jourhavande präst kvar inom alarmnumret 112

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2013:51 *Jourhavande präst* inom larmnumret 112. Utskottet anser att det är angeläget att tjänsten *Jourhavande präst* även fortsättningsvis ryms inom samhällets larmtjänst 112. Utskottet uppskattar och instämmer i kyrkostyrelsens remissvar till den utredning som föreslår att möjligheten att nå *Jourhavande präst* via larmnumret 112 tas bort. Eftersom kyrkostyrelsen redan i sitt remissvar uttalat vad Svenska kyrkan anser, föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:51.

Motionens förslag

Motion 2013:51 av Lennart Sacrédeus, Jourhavande präst kvar inom larmnumret 112.

Kyrkomötet beslutar att uttala sitt stöd för att Jourhavande präst ska vara kvar inom larmnumret 112.

Bakgrund

Funktionen *Jourhavande präst* har funnits i snart 60 år inom Svenska kyrkan. Verksamheten är sedan början på 2000-talet organiserad nationellt och sker i samverkan med stiftet. Genom SOS Alarm och nödnumret 112 kan man idag bli kopplad till en präst i Svenska kyrkan varje natt mellan klockan 21.00 och 6.00, en präst med ett särskilt uppdrag och utbildning för att tjänstgöra i jouren. Även den som befinner sig utomlands kan bli kopplad till Jourhavande präst. De som arbetar i jouren har tystnadsplikt och den som ringer kan vara anonym.

Sedan 2008 har antalet samtal till jourhavande präst ökat med drygt 40 procent. Av de samtal som kopplades vidare direkt från SOS Alarm under år 2012 gick 12,5 procent vidare till jourhavande präst. Endast vidarekoppling till polisen rör ett större antal samtal.

Statlig utredning och kyrkostyrelsens remissvar

Den 29 april 2013 presenterades den statliga utredningen *En myndighet för alarmering* (SOU 2013:33). Försvarsdepartementet inbjöd därefter Svenska kyrkan tillsammans med 115 andra organisationer att yttra sig över utredningen senast den 3 september vilket kyrkostyrelsen också har gjort.

I utredningen framgår att den nationella styrningen över alarmeringsförhållanden behöver stärkas. Motivet är att säkerställa en säker, effektiv larmbehandling med likvärdiga förhållanden i hela landet. Utredningen föreslår att en ny myndighet skapas för detta. Den ska enbart arbeta med ambulans och polis. Larmnumret 112 ska renodlas för akuta händelser som bedöms kräva omgående insatser på plats av samhällets hjälporgan och räddningsresurser. Utredningen föreslår vidare att möjligheten att nå Jourhavande präst direkt via larmnumret 112 ska tas bort.

Kyrkostyrelsen bejakar i sitt remissvar behovet att skapa optimala förutsättningar i samhället för att stödja den enskilda medborgaren och att säkerställa god och effektiv larmbehandling. Kyrkostyrelsen anser dock att utredarens definition av vad som ryms i begreppet akuta händelser och nödsituationer är alltför snäv genom att inte omfatta livshotande psykiska kriser. Kyrkostyrelsen konstaterar att jourhavande präst och behovet av akut samtals- och krisstöd saknas i beskrivningen av utredningens arbete. Kyrkostyrelsen menar att det är beklagligt att utredningen inte har ett helhetsperspektiv på akuta livshotande situationer, vilket i övrigt präglar vårdens syn på omhändertagande. Kyrkostyrelsen motsätter sig därför utredarens begränsning av vilka situationer som bedöms kräva omedelbara insatser.

Kyrkostyrelsen konstaterar att exempelvis frågan om akuta suicidala tankar inte fått något genomslag i utredningen. Ambivalensen hos en självmordsbenägen människa är ofta stor och den finns också ofta kvar in i det sista. *Jourhavande präst* vars verksamhet började i suicidpreventivt syfte, hänvisas i utredningens förslag i stället nu till en befintlig marknad med flera privata aktörer.

Kyrkostyrelsen menar dock i sitt remissvar att det inte måste vara just jourhavande präst som nås via larmnumret 112, men hävdar att det är av stor vikt att samhället erbjuder stödsamtal vid akut kris via larmnumret. Att ge brådskande hjälp på plats kan de facto innebära att ge stöd och hjälp via telefon.

Svenska kyrkan erbjuder Jourhavande präst som en samhällstjänst och är enligt kyrkostyrelsen beredd att också fortsättningsvis ta detta ansvar, men påpekar att det via egna kanaler inte går att erbjuda den servicenivå som 112 garanterar och som är helt gratis för den enskilde. Jourhavande präst är idag möjlig att nå också för den som lever i ekonomisk utsatthet eftersom kanalen till räddningsresurserna via 112 är kostnadsfri. Även den som saknar kontantladdning på sin mobil har möjlighet att nå nödnumret. Företrädare för Jourhavande präst menar att Svenska kyrkan skulle kunna starta ett eget 020-nummer för jourssamtal, men att konsekvenserna för den enskilde människan är stor. Risken är att den som ringer till 112 och blir hänvisade till ett annat journummer kanske inte orkar lyfta luren igen.

Svenska kyrkan avstyrker genom sitt remissvar den renodling av larmnumret 112 som utredningen föreslår men bejakar utredningens förslag om att verksamheten ska inriktas på akuta och allvarliga händelser, som kräver omgående insatser. Man betonar att definitionen av dessa akuta tillstånd också måste omfatta livshotande psykiska kriser som människor ofta befinner sig i när de vänder sig till en jourhavande präst.

Det finns stöd bland tyngre remissinstanser för att behålla *Jourhavande präst* inom SOS alarm. Bland andra avstyrker Sveriges kommuner och landsting, SKL utredarens förslag om att renodla nödnumret 112 och att exkludera hänvisningstjänster som *Jourhavande präst*. De menar att det kan finnas anledning att överväga att införa ett separat nummer för *Jourhavande präst*, men att möjligheten att nå funktionen via 112 bör kvarstå, då det är av stor vikt att människor i kris på ett snabbt sätt kan få tillgång till stöd. Dessutom menar SKL att funktionen avlastar övriga funktioner i alarmeringstjänsten, och gör att dessa kan fokusera på sina primära uppdrag. Man menar också att man inte bör överskatta människors

förmåga att i en pressad situation komma ihåg olika telefonnummer och att det därför är viktigt att Jourhavande präst fortsättningsvis kan nås via 112.

KI 2013:17

Om förändringen blir så som utredningen föreslår ska förändringarna börja gälla från den 1 januari 2015.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:51.

Varje natt, året runt förs samtal med *Jourhavande präst*. Det handlar om akut samtals- och krisstöd. Ofta förs samtal med människor som saknar mening i sitt liv och inte vill leva längre. Därför kan dessa samtal vara suicidpreventiva.

Utskottet bejakar kyrkostyrelsens remissvar till försvarsdepartementet med anledning av utredningen *En myndighet för alarmering* till fullo och menar att utredarens definition om vilka situationer som är akuta och som alarmeringstjänsten ska omfatta är alltför snäv. Det finns olika nödlägen. Att ge brådskande hjälp på plats kan innebära att ge stöd och hjälp via telefon. Utskottet menar att definitionen av akuta och allvarliga händelser som kräver omgående insatser också måste omfatta livshotande psykiska kriser. Antalet dödsfall i suicid överstiger årligen antalet dödsfall i trafiken. *Jourhavande präst* är både en förebyggande åtgärd och en akut insats.

Risken med utredningens förslag är att väldigt många människors nödsituation inte identifieras som ett allvarligt läge, då det är svårt att bedöma om ett samtal är akut eller inte. Människor riskerar att ställas utanför rätten att få samhällets stöd och hjälp. Svenska kyrkan erbjuder därför samtalsstöd som en samhällstjänst, men kan inte via egna kanaler erbjuda den servicenivå som hänvisning via 112 garanterar. Kanalen till räddningsresurserna via 112 är dessutom kostnadsfri och den som saknar pengar, kontantladdning på sin mobil eller tillgång till ett telefonabonnemang kan också nå nödnumret.

Utskottet vill uttrycka sitt starka stöd för formuleringarna i kyrkostyrelsens remissvar till utredningen *En myndighet för alarmering*, som föreslår att möjligheten att nå *Jourhavande präst* via larmnumret 112 tas bort. Eftersom kyrkostyrelsen som kyrkomötets verkställande organ redat uttalat vad Svenska kyrkan anser föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 27 september 2013

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Mary Österström, Helena Nordvall, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Roland Johansson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Linn Berglin, Kjerstin Sörngård Thulin, Christer Björk, Elisabeth Rydström, Kerstin Bodell, Kekke Paulsson, Monica Karlsson, Anna Ekström, Lilian Sjölund, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Åke Bonnier har deltagit i utskottets överläggningar.